

Brassói Lapok

XXXXIX. évfolyam

295. szám

Főszerkesztő:

Szele Béla dr.

Szombat

1933. évi december 23

ELŐFIZETÉSI ARAK: Belföldre: postai szét küldéssel havonként 60 lej, postautalványon átutalva, vagy a kiadóhivatal pénztárához befizetve. Aki pénzbeszedő megbízott útján fizet az beszedési díj címén Brassóban további 2 lej, vidéken 6 lej fizet havonta. — Kézbesítési díj havonként 8 lej. — Külföldre negyedévre 300 lej, fél évre 600 lej, egész évre 1200 lej. — Magyar országon negyedévre 12 pengő, fél évre 24 pengő, egész évre 48 pengő. — **HIRDETÉSEK** díja hirdetési oldalon 5 lej, páros (bal) szövegoldalon 6 lej, páratlan (jobb) szövegoldalon 6 lej négy zetcentiméterenként. Hirdetési díjak előre fizetendők. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Brassó, Károly király-utca 56-58. Telefon-zámok: kiadóhivatal 82., szerkesztőség 83.

MA: LÁSSUK ARADOT!

A kormány a kelleténél is nagyobb „győzelmet” aratott

Teljesen felesleges óvatosság volt a magyarságot egyes megyékben lehangoltatni
Goga profitált a Vasgárda feloszlításából

A hatalmi nyomás katasztrófálisan megroslálta a szocdem és zsidó szavazatokat is

Bukarest, december 22.

Általában fásult közöny, hóviharos hideg és — különösen a magyar többségű erdélyi megyék jórésztében — a régmúlt liberális időkbeli terror jegyében zajlott le a szerdai képviselőválasztás. Pedig próbáltuk azt hinni, hogy az oligarchikus ezalkalommal nem veszik igénybe az erőszak és törvénytelenesség gyűlöletessékké vált fegyvereit, hiszen helyzetük az ötszöszendi ellenzéki és a nemzeti-parasztpart levitélése után igazán kitűnő, biztos győzelmet ígérő volt.

Mégis számos megyében, elsősorban Biharban, Udvarhelyben, Szatmárban, olyan felháborító választási terror erőszakosult, aminek hat esztendő óta nem volt példa a megismétlődtek a régi visszaélések, hamisítások is.

Több megyében sorra letartóztatták a Magyar Párt bizalmi embereit, sőt szavazóit is. Biharban és Udvarhelyben egész községek nem gyakorolhatták választójogukat. Maguk a jelöltek sem juthattak a szavazóhelyiségekbe s a mindenhatóvá kitlepített csendőrség lehetetlené tett mindenfajta ellenőrzést. Ilyen körülmények között persze sok csalás is történhetett: rendőrök és a kormány szempontjából megbízható elemek szavaztak a választóktól erőszakkal, vagy csalárd módon elvett szavazóigazolványokkal, az egyszerűbb embereknek előre lebélyegzett szavazólapokat nyomtak a markába, sőt egyes helyeken — mint például Nagyszalontán — az ebédszünetet olyan törvénytelenül hosszúra nyújtották, hogy az urnakézelés legmesszebbmenő gyanuja is indokoltá vált.

A választás tehát a kormány minden fogadkozása ellenére sem volt szabad és tisztá, főként — mint mondtuk — a magyarlakta megyékben.

Ettől eltekintve, az eredmény nem hoz nagyobb meglepetéseket.

A kormánypart, természetesen, a párt-nál is átütőbb, döntőbb győzelmet aratott, amennyiben országos méretekben is megszerezte a szavazatok abszolút többségét, azaz ötvenszázalékát.

Ezek után övé a 387 képviselői mandátum legalább nyolcvan százaléka. Az ellenzéki pártok illetéknéppen meg lehetőségek háttérbe szorultak s részben jelentős veszteségeket szenvedtek. Közülük számottevő megerősödést csak a Goga-

párt mutat fel. A nemzeti-parasztpart, amely az 1932 július 17-iki választáson kormányon is csak nagy nehezen, a szászok segítségével szerezte meg a 40 százalékos, amennyi a 30 százalékos mandátum-prémiumhoz szükséges, most mindössze 14 százalékat kapta meg a szavazatoknak, tehát kevesebbet annál is, amennyit az 1931-beli Jorga-választás során meghódított.

A Magyar Párt a demagóg román pártok szédelő propagandája, főleg azonban az ellene irányult választási terror következtében igen jelentős veszteségeket szenvedett. Ebből a szempontból legborzalmasabb az udvarhelymegyei választási eredmény. Másrészt azokban a megyékben, ahol nem voltak visszaélések, mint például Brassó- és Tordamegyében s ahol a jelöltek általános népszerűségnek örvendenek (Szabó Béni), a Magyar Párt nemcsak hogy nem veszített, hanem még új szavazatokat is nyert. De országos vi-

szonylatban több mint egyszázalékkal szerzett kevesebb szavazatot, mint a null évben s így eddigi 14 mandátuma helyett aligha kap többet 8-10-nél.

Ugyancsak a választási terror folytán valószínűleg kimarad az új képviselőházból a zsidó és a szociáldemokrata-párt, amelyeknek — az eddigi jelentések szerint — nem sikerült megszerezniük a szavazatok két százalékát.

Mindent összefoglalva: a kormány a kelleténél is nagyobb „győzelmet” aratott s így a terror, amelyet közegei Erdély több megyéjében a Magyar Párt ellen kifejtettek, fölösleges és káros volt. Enélkül a kormánypart sikerének sokkal több lehetne az erkölcsi súlya és tartalma.

Az ellenzéki pártok sorából meglepő módon tört elő a Goga-féle nemzeti agrárpart, amely kétségtelenül sok hasznot húzott a Vasgárda betiltásából s nyilván maga mögé tömörítette a fasiszta, tulzó nacionalista elemeket.

Miután a szociáldemokrácia minden valószínűség szerint kimarad az új parlamentből, vagy csak igen gyenge képvislettel kerül be csodák csodájaképpen, azt lehet mondani, hogy az új Kamara inkább jobboldali és centrista színezetű lesz. A jobboldal mindenesetre erősebben lesz képviselve benne még a polgári baloldalnál is, ami aligha válik az ország előnyére.

Az önkényes választójogi törvény és a régi választási módszerek ismét olyan parlamentet adtak az országnak, amely távolról sem képviseli azt, amit igazi népakaratnak lehetne nevezni. Ismét pártiktatúra következik, a demokrácia nagyobb dicsőségére...

Az erdélyi megyékbeli, nagyrészt végleges eredmények a következők (zárojelben az 1932, július 17-iki, legutóbbi képviselőválasztáson elért szavazatmennyiségek):

Részletes eredmények megyék szerint

TEMESMEGYE. Liberális 51.946 (7946) Magyar Párt 9.431 (10.537), nemzeti-parasztpart 7521 (39.948), zsidó-párt 1973 (2018), Averescu 518 (788), Lupu 2176 (4513), Goga 7087 (5394), Junian 1344 (—), georgisták 7024 (8638), Argetoianu 2953 (1664), szocdemek 3346 (6360), Cuza 3979 (6165).

A liberálispart a megyében 52 százalékos eredményt ért el, a Magyar Párt 10 százalékos. A Magyar Párt a választások során rendkívüli akadályokkal küzdött, mert a hatóságok, ha nem is olyan mértékben, mint Biharban, de itt is erőszakosan léptek föl. Ótelek, Majláthfalva és Magyarszentmárton községek egyáltalában nem szavazhattak. Giroda községben Marosi Antalt, a Magyar Párt irodalmi szakosztályának elnökét véresre verték. Jellemző eset az is, hogy Páll György, a Magyar Párt főtitkára olyan szavazólapot kapott, amelyen már ott diszelgett a „votát”-pecsét a liberális listán. Páll György dr., természetesen, nyomban jegyzőkönyvet vettetett fel a dolgról. Ujszentcs község magyar választói csak ravasszággal juthattak be a választási helyiségbe. Kormányparti zászlók alatt és

Ducát éltetve vonultak fel s így a csendőrök keresztül engedték őket a kordonon.

Temesváron általában rendben ment a szavazás. Itt a Magyar Párt több mint 25 százalékkal több szavazatot kapott, mint legutóbb. A vidéki eredmény azonban siralmas.

Temesvár részeredménye a következő: 22.764 szavazóból leszavazott 13.776. 43 szavazat érvénytelen volt, 533 szavazatot megsemmisítettek. A leadott szavazatok így oszlottak meg: Liberális-párt 4610, Magyar Párt 4129, georgisták 438, Goga 423, nemzeti-parasztpart 854, Lupu 142, Cuza 309, Argetoianu 99, Averescu 89, zsidópárt 1323, szocdemek 734, Junian 75.

A Magyar Pártnak megegyezése volt, hogy abban az esetben, ha a képviselőválasztások tiszták lesznek, a szenátorválasztásokon a kormány jelöltjeire szavaz. Most, hogy a választásokon éppen a Magyar Párt hátrányára gyakoroltak erőszakot a hatóságok, a pártvezetőség kiadta az utasítást, hogy a magyar szavazók ne szavazzanak a kormány jelöltjére, hanem inkább a georgista jelöltekre, vagy a nemzeti-parasztpart listájára.

SZILÁGYMEGYE. Liberális 17.340 (2758), Magyar Párt 14.331 (13821), nemzeti-parasztpart 13.517 (23.197), Zsidó Párt 1772 (2334), Averescu 416 (299), Lupu 4090 (4569), Goga 1450 (1853), Junian 1766 (—), georgisták 1317, (935), Argetoianu 1243, (3868), Cuza 1867 (1450).

Itt is sok erőszakosság és számos visszaélés volt. Többhelyütt leszavaztatták a halottakat is. Tasnádon Coroianu ellenzéki jelöltet és 5 társát 30 csendőr a kórtanyán megrohanta, az ellenszágulló Coroianut vasraverték s csak este 6 órakor szabadították ki. Több párt táviratilag tiltakozott az uralkodónál.

MÁRAMAROSMEGYE. Liberális 17.952 (3094), Magyar Párt 773 (1266), nemzeti-parasztpart 1703 (8504), Zsidó Párt 533 (3750), Averescu 32 (56), Lupu 909 (1089), Goga 325 (598), Junian 131 (—), Argetoianu 98 (204), Cuza 1196 (2353).

Az összesen 43.503 választójogosultból leszavazott 23.916. A Zsidó Párt a reánehedő erős terrorral magyarázza rendkívüli szavazatvesztését.

BIHARMEGYE. Liberális 55.193 (2474), Magyar Párt 7604 (11.000), nemzeti-parasztpart 12.745 (32.214), Zsidó Párt 1528

(1900), Averescu 504 (500), Lupu 5389 (5464), Goga 2754 (2327), Junian 1461 (—), georgisták 1905 (1760), Argetoianu 716 (3700), szocdemek 737 (1500).

Megsemmisítettek összesen 1549 szavazatot. A letartóztatások és a visszaélések főként a Magyar Párt rovására az egész megye területén még a késő délutáni órákban is tartottak. A biharmegyei példátlan hatósági erőszakoskodásokról és visszaélésekről egyébként már tegnapi számunkban közöltünk részletes jelentéseket.

TORDAMEGYE: Liberálisok 11414 (2760), Magyar Párt 5062 (4795), nemzeti-parasztpárt 5689 (10045), Zsidó Párt 311 (477), Averescu 118 (126), Lupu 2746 (2070), Goga 1686 (1071), Junian 616 (—), georgisták 798 (943), Argetoianu 185 (265), szocdemek 228 (325).

A választás a megyében a legnagyobb csendben és rendben folyt le. *Hatósági erőszak nem volt sem Tordán, sem a falvakban.* Ilyen panasz legalábbis nem érkezett eddig sehonnán. Tordán a második kerületben Jakabos bíró letartóztatott két egyént, mert másodszor is szavazni akartak.

Udvarhelymegye: Liberális 15.109 (394) Magyar Párt 4.815 (11.709), nemzeti-parasztpárt 487 (6760), Zsidó Párt 151 (329), Averescu 478 (141) Lupu 441 (628), Goga 271 (404), Junian 449 (1390), georgisták 232 (381), Argetoianu 314 (—).

Székeludvarhelyen, a megyeszékhelyen, a szavazás kifogástalanul ment, a mennyiben a városban leadott 1.884 szavazatból 1251-et kapott, míg a kormánypárt csak 305-öt. A Magyar Párt tehát itt megszerezte a szavazatok 66 és fél százalékát. Ez az arányszám annyival is jelentősebb, mert a városban levő tisztviselői kar és a többi párt erősen csökkentette a Magyar Párt esélyeit.

Ezzel szemben a vidéken a legteljesebb terror dühöngött. Az összes bizalmifüggőktől a csendőrök elszedték az igazolványokat s részben letartóztatták őket, de kivétel nélkül távollattartották a szavazóhelyiségektől úgy a jelölteket, mint a bizalmiakat.

Abrudbányai Ede dr.-t Homoródszentmártonban egész éjjel a csendőrségen tartották, sőt dinamit- és fegyverrejtegetés gyanújával meg is motozták.

Nyirő Józsefet és Nagy Lajos dr.-t a választás napján reggel 7 órakor Zetelakán 8 csendőr feltartóztatta, elszedte igazolványait a visszatérésre kényszerítette őket. Hínléder Fels Ákos dr.-t szorongatva kergették vissza. Több bizalmi lövéssel fenyegették meg.

Tiszta választás esetén a kormánylista súlyos vereséget szenvedett volna, mert a székelység általában fegyelmezetten és egységesen szavazott.

Marosmegye: Liberális 15.335 (1.748) Magyar Párt 10.494 (13.679), nemzeti-parasztpárt 4977 (17.247), Zsidó Párt 860, (1418), Averescu 771 (648), Lupu 684, (—), Goga 5735 (4792), Junian 1968 (—), georgisták 869 (1391), Szocdemek 550 (—).

Csikmegye: Liberális 7191 (882), Magyar Párt 8882 (11.508), nemzeti-parasztpárt 1290 (4015), Averescu 525 (2050), Lupu 697 (1201), Junian 737 (—), georgisták 198 (365), Argetoianu 1997 (630). A választó-jogosultak száma 42.762, ebből szavazott 21.510, azaz alig fele. A Magyar Párt ezúttal nem érte el az abszolút többséget.

Brassómegye: Liberális a szászokkal közösen 15.455 (3637), Magyar Párt 4263 (4031), Zsidó Párt 319 (343), Averescu 1110 (687), Lupu 1327 (409), Goga 563 (412), Junian 1562 (—), georgisták 2293 (789), Argetoianu 274 (—), szocdemek 993 (1526) Fortu 212 (—).

Összesen 29.084 érvényes szavazatot adtak le, azaz 802-vel többet, mint a tavaly július-i választáson. Az akkori nemzeti-parasztpárti kormánylista, amelyet szintén támogattak a szászok, 14.291 szavazatot kapott. A Magyar Párt listája 232 szavazattal többet nyert, mint a múlt évben.

A mostani választás eredményeképpen a kormány listája megkapja a két első mandátumot, tehát Lapedatu miniszter és Connert szász jelölt bekerülnek a képviselőházba, míg a harmadik mandátum — ha az országos viszonylat is megfelelő lesz a Magyar Pártra nézve — Szabó Bélinek jut.

Egyébként a másutt megnyilvánult terrorral ellentétben Brassó megyében a legteljesebb rend és törvényesség uralkodott. Strat megyei prefektus állta adott szavát.

SZATMÁRMEGYE: Liberális 22680 (3155), Magyar Párt 6532 (9125), nemzeti-parasztpárt 3923 (21.747), Zsidó Párt 1683 (3250), Averescu 312 (—), Lupu 1186 (1924), Goga 4568 (1515), Junian 1521 (—), georgisták 1022 (1679), Argetoianu 923

(2057), szocdemek 1927 (4534), Cuza 2098 (—).

A leadott szavazatok száma 47350, megsemmisítettek körülbelül 600 szavazatot.

Tizenhárom községet, amelyekről a liberálisok tudták, hogy a Magyar Pártra, vagy a nemzeti-parasztpártra szavaznának, kizárták a szavazásból azzal az indokolással, hogy a vármegyei főorvos közlése szerint ezekben a falvakban influenza, dögheny- és tifuszjárvány pusztít. Ezek a falvak: Kökényes, Turtébes, Szarazberek, Atya, Óvári, Tabole stb. Tabolcon a csendőrmester élesre töltötte a csendőrök fegyvereit s lelővéssel fenyegette a falusiakat, ha szavazni mernek menni.

Szatmáron délután megszállták a Zsidó Párt választási helyiségeit, Borgida József dr. jelölt lakásán és irodájában pedig házkutatást tartottak, majd az odagyűléző korteseket és szavazókat előállították a rendőrségnek. A nemzeti-parasztpárt 14, a Magyar Párt pedig 6 petíciót adott be a választás ellen.

A magyar szavazók körében nagy az elkeseredés a terror miatt. A Magyar Párt intézőbizottsága megsemmisítette azt a hallgatolagos paktumot, amely szerint a magyarság a liberális szenátor-jelöltet támogatja, ha a képviselőválasztáson nem fogják elnyomni.

ARADMEGYE: Liberálisok 45026 (10560), Magyar Párt 10206 (10552), nemzeti-parasztpárt 11140 (39818), zsidópárt 1144 (1383), Averescu 2426 (783), Lupu 2496 (4414), Goga 4045 (2763), Junian 1557 (—), georgisták 3481 (3445), szocdemek 847 (1620), Cuza 2600 (—), Argetoianu 4405 (770).

A megyében összesen 89.899 szavazatot adtak le. Ebből érvénytelenítettek 237 szavazatot és megsemmisítettek 2786 szavazatot. A megyében általában csendben és rendben ment a szavazás, Arad két kerületében azonban a rendőrség zavarta a magyar szavazókat. A Magyar Párt eredménye ellenére alig esett valamit a multévi eredménnyel szemben. Őt letartóztatás is történt, mert hamis szavazólappal akartak szavazni. Érdekes, hogy a kormánypárt ezúttal többet kapott, mint tavaly a nemzeti-parasztpárt, amely kormányon volt. Viszont a nemzeti-parasztpárt most, ellenzékben, több szavazatot nyert, mint múlt évben az ellenzékben levő liberális-párt. Ez kétségtelenül azt mutatja, hogy a nemzeti-parasztpárt ma is erősebb Aradmegyében, mint a liberális-párt.

KOLOZSMEGYE: Liberális 17305 (1432) Magyar Párt 7637 (3366), nemzeti-parasztpárt 4357 (6944), Zsidó Párt 1213 (664), Averescu 401 (179), Lupu 3209 (1311), Goga 1691 (707), Junian 745 (—), georgisták 1972 (967), Argetoianu 531 (278), szocdemek 629 (798), Fortu 175.

Ebben a megyében általában mindegyik párt jóval több szavazatot kapott, mint a múlt évben, miután a szavazók száma a tavalyinak kétszeresét is meghaladta.

Hatósági erőszakoskodásokról, vagy visszaélésekről nem kaptunk még jelentéseket. Ugy látszik, hogy ebben a megyében a választás elég tiszta volt, amit bizonyít az ellenzéki pártok jó eredménye is.

HÁROMSZÉKMEGYE: Liberális 6543 (939), Magyar Párt 10607 (11031), nemzeti-parasztpárt 455 (2942), Averescu 215 (361) Lupu 753 (702), Goga 397 (552), Junian 621 (—), georgisták 752 (1521), Argetoianu 3231 (678), szocdemek 297 (626).

A választás általában rendben folyt le. Visszaélésekről, vagy erőszakoskodásokról semmiféle jelentés nem érkezett.

ALSÓFEHÉRMEGYE: Liberális 12266 (2622), Magyar Párt 2744 (3100), nemzeti-parasztpárt 12272 (20760), Zsidó Párt 531 (582), Averescu 243 (560), Lupu 1766 (1458), Goga 2167 (1194), georgisták 2790 (864), Argetoianu 549 (1363), szocdemek 238 (1212), Cuza 761 (—), Fortu 159.

BESZTERECENASZÓDMEGYE: Liberális 11187 (1670), Magyar Párt 749 (843), nemzeti-parasztpárt 5514, (12642), Zsidó Párt 675 (268), Lupu 948 (—), Goga 2817 (2009), Junian 248 (594), georgisták 265 (356), Argetoianu 1940 (667), szocdemek 556 (594), Cuza 416 (568).

Szavazott 25470 választójogosult, érvénytelen volt 102 szavazat, megsemmisítettek 378-at.

SZEBENMEGYE: Liberálisok 20110 (3424), Magyar Párt 1001 (1058), nemzeti-parasztpárt 6406 (19595), Zsidó Párt 260 (255), Averescu 463 (366), Lupu 1386 (484), Goga 2259 (1898), Junian 252 (—), geor-

gisták 905 (832), Argetoianu 477 (144), szocdemek 255 (415), Fortu 263, munkás-liga 170.

KRASSÓMEGYE: Liberális 7059 (2905), Magyar Párt 228 (926), nemzeti-parasztpárt 2275 (26421), Zsidó Párt 42 (90), Averescu 62 (161), Goga 29 (1872), Junian 293 (—), georgisták 513 (1955), Argetoianu 249 (165), szocdem 3075 (6975), Cuza 46 (478).

Ez az eredmény nem végleges, mint-hogy csak 9 szavazóközvet eredményeit foglalja össze.

HUNYADMEGYE: Liberális 29287 (2799), Magyar Párt 2675 (3949), nemzeti-parasztpárt 6775 (34557), Averescu 338 (2169), Lupu 1805 (2553), Goga 1503 (1275), Junian 730 (—), georgisták 2352 (1399), Argetoianu 872 (712), szocdem 3454 (4379), Földmivesfront (Groza) 7497 (—).

Ez az eredmény is hiányos, mert csak 50 körzet van benne, a végleges eredmény azonban nagyobb eltérést nem hozhat.

Szamos-, Kisküküllő- és Szörénymegyéből még nincs összefoglaló eredmény.

Fogarasmege: Liberális 6.040 (1973), Magyar Párt 502 (517), nemzeti-parasztpárt 4423 (8835), Averescu 1717 (1495), Lupu 1127 (1566), Goga 1132 (237), Junian

Ahol abszolút többséget kapott a kormány

A kormánypárt úgy a fővárosban és a központi Ilfov-megyében, mint az ország számos más megyéjében megszerezte az abszolút többséget. A fővárosban a leadott szavazatok majdnem 62, az egész Ilfov-megyében pedig jó 60 százaléka esett a Duca-liberális listára. Hasonló volt a helyzet különösen az ókirályság sok megyéjében is.

A valószínű mandátum megoszlás

A belügyminisiteriumban csütörtökön egész nap folyt a befutó megyei eredmények összesítése, amellyel a délutáni órákig még nem készültek el.

A nagyvárosi eszközölt számítások szerint az egyes pártok által elért százalék s ennek megfelelően az új mandátum-megoszlás a következő (zárójelben a tavalyi számok):

Liberális párt 54.05 (13.63) százalék, — 301 (28) mandátum.

Nemzeti-parasztpárt 14.24 (40.30) százalék — 29 (274) mandátum.

Georgisták 5.22 (6.53) százalék — 11 (12) mandátum.

Lupu 5.02 (5.72) százalék — 11 (12).

Cuza 4.24 (5.32) százalék — 9 (11).

Magyar párt 3.74 (4.75) százalék — 8

ÉRTESÍTÉS!

A lengyel köztársaság bukaresti követsége felszólítja az összes férfi lengyel állampolgárokat, 18 és 50 év között, — akik a lengyel újoncosági törvényben előírt kötelezettségeik teljesítése céljából, összes személyi okmányalkalakkal eddig nem jelentkeztek fenti követségen, hogy jelentkezzenek 1933. év december 31-ig a lengyel követségen, București, Str. Polona 27. sz. alatt. És pedig: a.) akik a fővárosban laknak, személyesen d. e. 9—12-ig; b.) akik vidéken laknak: írásban, utlevelük beküldése mellett. Továbbá kéretnék, hogy közöljék címeiket mindazok, akik nem kapták meg a „Bukaresti Lengyel Követség” formulárait.

475 (—), georgisták 508 (995), Argetoianu 1329 (1085), szocdemek 136 (496), Cuza 1043 (—).

Nagyiküküllő: Liberális 15727 (2421), Magyar Párt 2178, (2057), nemzeti-parasztpárt 1988 (14519), Zsidó Párt 215 (194), Averescu 120 (168), Lupu 3755 (3350), Goga 1607 (884), Junian 1547 (1469), georgisták 1026 (368), Argetoianu 1621 (289), román blokk 17.

Egyidejűleg érdemes megemlíteni, hogy

bár a nemzeti-parasztpárt általában igen gyengén szerepelt, ami a belső viszályoknak tudható be, a Maniu nevének még mindig delejes a varázsa.

Maniu ugyanis két kedvenc megyéjében, Szilágyban és Alsófehérben ezúttal is tekintélyes számú szavazatot kapott

(14) mandátum.

Goga 4.08 (5.64) százalék — 9 (8) mandátum.

Junian 2.45 (—) százalék — 5 (—). Argetoianu 2.20 (2.28) százalék — 4 (5) mandátum.

Ezek szerint a szociáldemokratákon és a Zsidó Párton kívül nem jut be a parlamentbe Averescu marsall néppártja sem, noha kartellben volt Filipescu Grigore konzervatív pártjával. A két hagyományvédő párt együttvéve sem tudott most annyi szavazatot szerezni, mint amennyit Averescu tavaly egyedül szerzett.

Hangsúlyozzuk azonban, hogy ez az összeállítás korántsem végleges s lehetséges, hogy egyes ellenzéki pártok, köztük a Magyar Párt által elért számarány is némileg feljavul.

December 31-ig láttamoztatni lehet a lakbérszerződéseket

Ujévig meghosszabbították a pontos adófizetőknek biztosított 5%-os adókedvezményt

Brassó, december 23

A pénzügyigazgatóságok a pénzügyminisiterium utasításának megfelelően több ajándékkal „kedveskednek” karácsonyra az adófizetőknek.

Rendelt jelent meg, amely szerint december 31-ig bezárólag láttamoztatni lehet az összes lakbérszerződéseket, bármikor költöztek is azok. A láttamozás minden nap a pénzügyigazgatóságnál történik.

A pénzügyminisiterium szigorú rendeltére való tekintettel a pénzügyigazgatóság közli, hogy azok, akik a fentebbi dátumig nem láttamoztatják lakbérszerző-

déseiket, a legsúlyosabb büntetés alá esnek.

A másik rendelet arról a bizonyos százalékos adókedvezményről szól, melylyel még Madgearu pénzügyminisiter ajándékozta meg az adózókat.

A rendelet értelmében a rendkívül helyzetre való tekintettel, az októberi évnegyedre járó egyenes és pótdadók befizetésének határidejét december 31-ig kitolják. Ugyenformán az, aki ujévig összes hátralékos adóit kiegyenlíti, ötszázalékos adóelengedésben részesül.

Az intézkedés azonnali hatállyal már életbe is lépett.

55 millió érkezett Váradra

Nagyvárad, december 22.

A nagyváradai pénzügyigazgatósághoz 55 millió lej érkezett. Ebből a pénzből a tisztviselők és nyugdíjasok november és december hónapokból fennálló követeléseit egyenlítik ki, de jut ebből a pénzből a hadiözvegyek és hadiárvaik járandóságainak kifizetésére is.

Tűz a brailai hajógyárban

Braila, december 22.

Az éjszaka tűz ütött ki a Progresul nevű hajógyárban. A műhely teljesen leégett, a kár többmillió leire rúg.

A VILÁG VASÚTHÁLÓZATA 1.200.000 KILOMÉTER HOSSZU

Ezer négyzetkilométernyi területre tehát egy kilométer hosszú sín pár jut; százezer lakosra tehát 6.5 kilométer. Európában 8.2 km., Amerikában 24.6 km., Ázsiában 1.2 km., Afrikában 5.8 km., Ausztráliában 60.4 km. jut tízezer lakosra. Az Egyesült Államoknak 402.246 km., Oroszországnak 77.035 km., Kanadának 68.000 km., Franciaországnak 63.650 km., Németországnak 58.584 km., Argentínának 38.736 km., Angliának 34.416 km. és Braziliának 31.736 km. hosszú vasútvonal van.

Maniu és Tilea kínos incidense

volt államtitkár üdvözlés helyett hátat fordított a pártvezérnek

Kolozsvár, december 22.

A nemzeti-parasztpártban dúló ellentétokra, melyekben ellenségeskedésekre, rendkívül jellemző, kínos jelenet folyt le tegnap este a pályaudvaron, Maniu Gyula és Tilea volt államtitkár között.

Maniu tegnap megérkezett Kolozsvárra, ahol számos híve fogadta. Mikor a váróteremben álltak, egyszerre csak belépett Tilea, volt ál-

lamtitkár, néhány fiatalemberrel, akik Bukarestbe indultak.

Tilea, barátaival együtt, egy szóval sem üdvözölte Maniut, hanem ehelyett hátat fordított neki.

A jelképes kis jelenet erős benyomást keltett politikai körökben és a nemzeti-parasztpárt szakadásának újabb előjelül tekinthető.

Elfogták a vingai gyilkost

Arad, december 22.

Három hónappal ezelőtt az Arad melletti Vinga község határában, az egyik magányos házban, ismeretlen tettesek meggyilkoltak és fosztottak egy özvegyasszonyt. A gyilkos-
got az özvegy 14 éves kislánya is végig-
kísérte. A kislány irtóztos félelmében nem mert segítségért kiabálni, mert a gyilkosok őt is állálal fenyegették.

A titokzatos bűntény ügyében azóta is folyt nyomozás és a legteljesebb csendben lefoly-
tott nyomozás szálai Aradra vezettek.

A legújabb jelentések szerint az aradi rend-
őrség elfogta az özvegyasszony gyilkosát,

Arad külvárosának egyik lebujában.

A gyilkos szembeszállt üldözőivel. Véres és elkeseredett harc keletkezett, amelynek során a detektívek végül is ártalmatlanná tették a gyilkost.

Kihallgatásakor mindent bevallott. Bevallot-
ta, hogy a gyilkosságot két barátjával együtt követ-
te el.

A gyilkos béreslegény volt Vinga faluban és a rendőrség figyelmét az irányította rá, hogy a gyilkosság estéjén eltűnt a faluból. Nevét, — a további nyomozás érdekében, — egyelőre nem adja ki a rendőrség.

Senkisémet protéta...

Robu, a hirhedt verekedő cuzista képviselőt elverték saját falujában

Csernovic, december 22.

Alaposan megjárta a megyebeli Margineni községben Robu volt cuzista képviselő, aki ma idején a képviselőházban verekedő haj-
mával keltett feltűnést. Robu, aki különben vilben kocsmáros, a választás napján meg-

jelent Margineniben, amely egyébként szülő-
faluja, nyilván azzal a céllal, hogy agitációt
fejtsen ki. Ehhez azonban nem volt deje, mert

egy csoport falusi nekirohant és ütlegelni
kezdte. Robu futva menekült el földíjei elől.

Amerikai banditák elraboltak egy bankbizományost

Newyork, december 22

Josse Liverpool-t, a newyorki wall-
street egyik legtekintélyesebb bankbizo-
mányosát tegnap este a banditák elra-
bolták.

Hír szerint a banditák már üzenetet is
küldtek a bank-bizományos családjá-
nak, amelyben közlik vele, hogy kiadják
az elrabolt bizományost, de csak abban

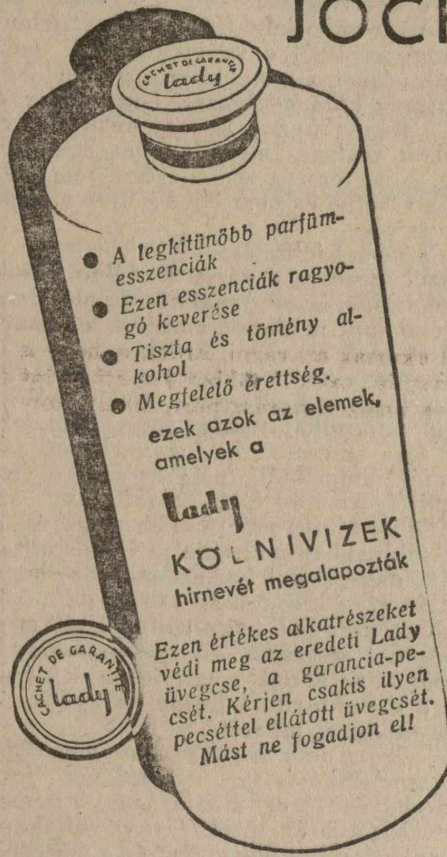
az esetben, ha érette megfelelő váltságdí-
jat fizetnek.

Newyork rendőrsége hatalmas appará-
tussal hozzáfogott, hogy az emberrab-
lónak nyomára bukkanjon, habár a
család azt kéri, hogy ne nyomozzanak a
rablók után, mert attól félnek, hogy eb-
ben az esetben a banditák megölik az el-
rabolt bankbizományost.

'Annak a nőnek a kedvence,
aki a disztíngválságot a fő von-
zóerőnek tekinti:

JOCKEY CLUB kölniviz

A nők, akik szeretik a halvány színeket,
a fénytelen selymeket, a ruházat egy-
szerű szabását, akik előnyben részesítik a
fekete, vagy szürke csukott autót a vörös
roadsterrel szemben, akik tisztában vannak
azzal, hogy a férfiak meghódítására más
eszközök is rendelkezésre állanak, mint ri-
kító ruhák, mértékelt ruhakivágások —
minden kölnivíznél szívesebben használják
a Jockey Club kölnivizet. A Jockey Club
elővarázsolja egy virágoskert minden illat-
gazdagságát a tavaszi éjszakán... Édes és
mégis átható illata van, mert drága essen-
ciákból készült, amelyeket örögi ügyesség-
gel kevert a parfümgyártás művészetének
mestere.

Jockey Club a disztíngvált hölgy kölnivize.

EAU DE COLOGNE
JOCKEY CLUB

omcsa Sándor :

Rádióüzenetek

Bemondó: Hölgyeim és uraim, ma a
részletet közlünk a rádióüzeneteket. Mai
üzeneteink a következők:

Verebes Ernő üzen „Bimbózó orgona-
nak“:

— Kedves kisasszony, kegyed azt kér-
ez, hogy nem-e mennék önnel egy zöld
pázsitos rétre virágot szedni?
Na, figyeljen ide:

Tegnap nyugodtan ülök egy hozzá-
máskor vacsora után, mikor megszólal
telefon. Felveszem a kagylót, hát hív-
nak az UFA-hoz.

— Ki az? — kérdezi egy. bágyadt de el-
származást nem tűrő hang.

— Az UFA — mondom — valami szer-
kelet kell aláírnom.

— Az UFA?! — erősödik a hang, mely
nem is volt az enyém de tagadhatatlanul
származástartozott.

— Persze, az UFA — bizonykodom er-
re — becszavamra az UFA, Bloch hív,
egy mit választok a „Cimpa pácban“
új filmben, a cimpát, vagy a pác. . .

— Szóval az UFA?! — süvített ekkor
a hang, azzal a vibrálással zengését,
melyet kegyed még nem ismerhet.
Mivel minden bizonnyal nem férji minő-
ségben hív engem virágot tépegetni.

Szóval, mondom, hogy az UFA, meg
Bloch, meg szerződés...

— Azt mered mondani tehát — ciká-
zott felettem a hang —, hogy az UFA?!!!!

— Hát persze — felelem —, mit csinál-
jak, ha az UFA, nem mondhatom teszem
azt, hogy a Fox vagy a Paramount!

— Na, majd meglátjuk — csapott le
a hang — majd meglátom — és a meg-
torlás rettenete izzott a hangban, mely
bár nem volt az enyém, de kétségtelenül
hosszám tartozott.

És vette a kagylót és felhívta az UFA-t.
És még szerencse, hogy az UFA-nál egyik
barátomnak említettem, hogy ilyenkor
mondjon „igent“. És rendkívüli szerencse,
hogy nem egy hölgy volt, aki virágot
szedni hívott zöld pázsitos rétre... Oh,
bimbózó orgonák, ne is hívjatok, meg-
szakad a szívem. Én már nem szedek több
virágot, csak bromot...

Greta Garbo üzen egy rajongójának:

— Kedves uram, rajongása meghat és
sajnálom, hogy ki kell ábrándítanom, ba-
rátnak igaz van: lakásom minden ki-
válnak megfelel.

Clara Borov üzen „Kis kíváncsinak“:

— Huszonegyedik férjemen végre
megtaláltam igazi boldogságot, Freed
(így hívják) kitűnően passzol téglaszinű
bundámhoz, melyet jövődöbéli férjemtől
kaptam.

Nagy Kató üzen a közoktatásügynek:

— Az a támadás, mely engem egy kon-
kurrenciára részéről ért, hogy nem lennék
tisztában a nagy betűkkel, aljas kohol-
mány. Legfennebb arról lehet szó, mikor
a nagy „kö“ betűt tanították, éppen a

moziban voltam.

Lilian Harvey üzen „Örök menyasz-
szonyoknak“:

— Hogy miért nem házasodunk össze
Villi Fritschel? Mert ahányszor erre ei-
határoztuk magunkat, mindig jött a ren-
dező, hogy készüljünk, mert jön a ház-
sági jelenet.

Charlie Chaplin üzen a csalódott fér-
jeknek:

— Nem tudom önök hogy vannak ez-
zel, de én mindig kétszer csodálkoztam
eddig nőüléseimben. Először: mikor há-
zasodtam, hogy a feleségem olyan sze-
rény, mint egy gépirókisasszony. Másod-
szor: a tartásdíj kérdésénél, hogy olyan
igényei vannak, mint egy hercegnőnek.
Most egy hercegnőt fogok elvenni felesé-
gül és remélem, hogy végre nem lesz okom
panaszra: a tartásdíjnál kiderül, hogy
az illető egy született gépirónő.

Szöke Szakáll üzen Pécelre:

— Szakállam is volt és szöke is volt,
de levágtam. Nem volt értelme: bele-
ért a levesbe, jégcsap fagyott rá, aztán
Hitler ugys rájött...

Villy Forst üzen ugyancsak Pécelre:

— Willy is voltam, Forst is voltam.
Nem volt értelme: rosszul hangzott, ne-
hezen lehetett kimondani, aztán Hitler
ugys rájött...

Alpár Gitta üzen „Vénusz-jelöltnek“:

— Kedves kisasszony, ön azt kérde-
hogyan lehet valakinek olyan kifogástal-
an termete, mint nekem is?! Kétféle mó-
don. Először: vagy így születik az ember,

ami azonban megfelelően ritka, lásd Vé-
nuszt, vagy teheti az ember, ami azonban
még ritkább, lásd Alpárt.

Gaál Franciska üzen egyik rendezőjé-
nek:

— Hallja maga... (A többit törölte a
cenzura.)

Pola Negri üzen a moziközönségnek:

— Tetszenek még emlékezni rám? Ma-
gas, fekete nő voltam, nagy mélytűző sző-
mekkel, hófehér bőrrel, remek termettel.
Különös ismertető jelem volt, hogy kö-
rülbelül egymilliárd nő irigyelt és ugyan-
annyi férfi örjögött értem.

Bemondó: Hölgyeim és uraim, legköze-
lebb a köztisztviselők üzennek.

A viszonthallással!

— Makacs székrekedés, vaságbékatar-
rus, gyomorba pultadás, vértörődés, sárgaság,
aranyeres csomók, csipőlás esetenben a termé-
szetes „Ferenc József“ keserűvíz, reggel és
este egy-egy kis pohárral bevéve rendkívüli be-
cses házszer

A csernoviczi németek nem állták a paktumot

Csernovic, december 22.

Elterjedt hír szerint az itteni németek
nem a kormányra, hanem Cuzára adták le
szavazataikat.

A németek városrészek szavazateredményei,
bár is erre lehet következtetni.

HIREK

Előfizetőink figyelmébe!

Mindazon előfizetőinknek, akik nem helyi pénzbeszedő útján szoktak fizetni és előfizetésük 1-én lejár, a mai napon postautólevényt küldtünk ki. Nagyon kérjük az illető előfizetőket, szíveskedjenek ezen postautólevény felhasználásával az előfizetés megújítására szolgáló összeget mielőbb átutalni, nehogy — ennek hiányában, lapunk folyóiratlagos köldésében megszakiadás álljon elő.

M. Hegyi Ilona:

Lassanként megkopaszodunk

— Be kár, hogy mi, nők nem szavazhatunk! — sóhajtott egy hölgy a zongorának támaszkodva.

Egész este onnan beszélt, a zongora hátlásából, meri fehér szatén ruhája a fekete zongora mellett nagyon dekoratív volt. Ugy hatott, mint egy jól rendezett oersenykirakat.

— Még jó, hogy nem lehet, — felelt a háziasszony. — Különb is olyan mindegy, hogy melyik kormány van uralkodni. Nagyon mindegy az. A viszonyok egyre romlanak, akárki is jön.

— Pedig higgyétek el, — mondta a fehér ruhás hölgy, akinek a férje exponált liberális, — higgyétek el, hogy Ducák igaz szívvvel az ország javát akarják.

— Én el is hiszem, — feleltem. — Én hiszek minden politikusnak. Ők jót akarnak. Ők mind könnyíteni akarnak rajtunk, polgárokon, munkásokon és parasztokon egyaránt. Hogy boldog és elégedett legyen városi és falusi. Minden párt ezt akarja. De nem tehetek róla, ilyenkor mindig eszembe jut egy történet arról a nagy szeretetről, arról a többoldalról megnyilvánuló becézésről. Egy történet, amely talán nem lesz új valamennyieteknek, de az is meglehet, hogy akad köztetek, aki még nem ismeri.

— Abban a boldog és férfinépnek felelhetetlenül szép napokban, hajdan, mikor még a zsidóknál a többnejűség nem volt illegális, akkor történt, hogy egy özbehajló zsidó, aki már hosszú élelet lelt egyetlen asszonnyal, új, egészen fiatal menyecskét hozott a házhoz.

— A friss asszonyka szép volt, jó volt, becsületes volt és szerette is az urát egész szívvel. Csupán az volt az egyetlen bánata, hogy nem dicsekedhetett vele más asszonyok előtt. Az ura öreg volt.

S mert akkor még nem volt feltalálva se Steinach se Voronoff, ő maga látott hozzá, hogy a férjét megfiatalítsa. Olébe vette hát az öreg fejét és addig simogatta, amíg az ura elaludt. Akkor aztán szorgalmasan húzogatni kezdte az ősz szálakat a becézett hajból.

Igen ám, de az öreg első feleségének fáj, hogy az új asszony is ép oly nagyon szereti a férjét, ahogy ő. S hogy az ura ne tetszhessék a fiatalnak, hát mindannyiszor, ha az öreg zsidó történetesen az ő ülésben szenderült álomra, hát szorgalmasan tépegette a fekete hajszálakat.

És a zsidó a két asszony között lassanként megkopaszodott...

— Időjárás. A budapesti meteorológiai intézet jelentése szerint élénk északnyugati széllel kisebb havazások, esetleg havas esők várhatók. Keleten hófúvás, kelet felé terjedő enyhülés. Budapesten szerdán éjszaka nagyon megenyhült az idő. Éjfélkor már csak mínusz egy fokot mértek.

— Bolívia és Paraguay kibékültek. Londonból jelentik: A Bolívia és Paraguay közötti harcok véget értek. Szerdán este létrejött az ideiglenes fegyverszünet. Mindkét államot a háború folyamán súlyos veszteségek érték. Halottaik száma mintegy harmincezerre emelkedett, ezenkívül huszezer fogoly és rengeteg súlyos sebesült szenvedte meg a két állam vereségét.

* Esküvő. Jákó Ilonka és Vajna György. A hó 27-én tartják esküvőjüket.

— Goga helyett most Mihály László Barna veri Averescu marsal nagydobját. Csikszeredáról jelentik: A megrökkant Averescu marsal pártja — úgy látszik — sehogy sem tud költő nélkül élni. A románok „halhatatlan” költője: Goga ott hagyta a pártot. Külön vizeken keresi csillaga felvirradását. Averescuék azonban nem estek kétségbe e tragikus fordulaton. Körülnéztek egy kicsit a Csikban új embert találtak. Vasu dr. a párt egyik oszlopos tagja, akit az elmúlt választás során tévedésből a székelyek parlamentbe küldtek, megtalálta az új költőt Mihály László Barna csiktaplóca lakos személyében. Most ez a magát izzig-érig székelynek nevező ember írja a párt propagandaverseit. Ezekkel árasztják el a Székelyföldet. A csapnivaló rossz versek csöpögnek a méztől. Még munkásvédőnek is feltöltik az illusztris pártvezért és csatlósait. Mihály szerint minden székelynek a csillagra kell szavazni, mert ez hozza el a nemvárt csodát: a boldogulást. Az önmagával meghasonlott magát költőnek nevező szerencsétlen ember négyszázlejeket kapott a verses reklámokért. Így legalább eléri, hogy más is költőnek fogja tartani. Már amíg a kis pénzből tart.

ABLAK

Honnan tudja a kőlyökkutya, hogy szidom, vagy dicsérem? Hangom nem mennydörgő, amikor szidom és nem becéző, amikor dicsérem. Sőt, céltudatosan kísérletezem vele a halkan-suttogva szidom, harsogva-bömbölve dicsérem, tagjait és arckifejezés nélkül. Mégis mindakettőt hibátlanul megérti. Az előbbire leunyja fejét és sarokba kotródik, az utóbbira pedig csóválgatja farkát és vihog a kedves poszájával. Mindössze öt hónapja él a föld hátán. Senkise közölhetne vele ezeknek az árnyalatoknak jelentőségét és léptékét. A szidás azonban már neki is: korbács, a dicséret pedig már neki is: simogatás, egyszóval: érzelmi valóság. Ugy látszik, a hangnak nemcsak az emberek közt van állandó forgó-értéke. Általánosabb a hatása, kiterjed az állatvilágra is. Minden lelkes teremtmény egyaránt fölisméri s elfogadja, mint egy tágabb értelemben vett nemzetközi, rejtélyes váltópénzt.

O'DUFFY

az ir fasiszta vezér, akit De Valera miniszterelnök rendeletére bebörtönöztek.

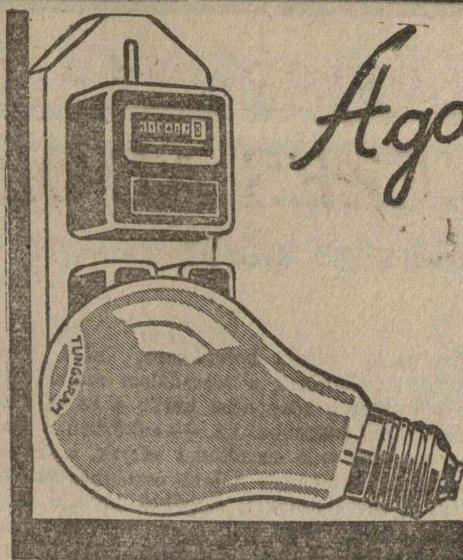
— A halál nem engedte leszavazni. Szombathelyi Lajos Székelyudvarhely volt rendőrfőkapitánya, Székelyudvarhelyen december 20-án, amint éppen a választásra készült, szívizületi betegség következtében 86 éves korában elhunyt.

— A csiki husháború tanulságai. Csikszeredáról jelentik: A jelek szerint Csikszentgyörgyön a kelleténél több mérsáros van, aminek természetes következménye lett a husháború. A mérsárosok napról-napra olcsóbban keztek adni a húst s ma ott tartanak, hogy 6-8 lejért mérnek a hús kilóját. Az erős versengésnek örülnek a község lakói. Kitűnik az, hogy a húst lehet a mostani méregdrága áron jóval alább is adni, mert a csikszentgyörgyi husháború már jó néhány hét óta folyik s még egyetlen mérsáros sem ment tönkre.

— A kutya csak szólásszabadságát gyakorolja az ugatással. Londonból jelentik: Leon Edelman csikágói bíró elutasított egy kártérítési keresetet, melyet a felperes arra alapított, hogy szomszédja kutyájának ugatása éjjelnappal háborgatja. Az ítéletet a bíró azzal indokolta, hogy a kutya ugatásával csak szólásszabadságát gyakorolja és azt tanácsolta az alperesnek, hogy „szabályozza kiméletesebb módon a kutya ugató óráit”.

— Megnyitott a nagyváradi népkönyvtár. Nagyváradról jelentik: Tegnap, a város négy különböző pontján megnyitották a városi népkönyvtárakat. Az első napon 1500 embernek nyitottak ki meleg ételt. A párolgó kondér előtt kihezt emberek és gyermekek tömege tolongott.

— A Tisza-gyilkosság egyik elítélte kiszabadult. Budapestről jelentik: Gróf Tisza István, Magyarország volt miniszterelnöke meggyilkolásával vádoltak annak idején Gärtner Marcel vegyészmechnikus, akit a bíróság 14 esztendőre ítélt. A mérnök büntetését kitöltötte és a mai napon kiszabadult a fegyházból.

A gazdaságos lámpa

takarékoskodik Ön helyett!

Nagy fényerő

Kis áramköltség

Tökéletes minőség

TUNGSRAM
IZZÓLÁMPA

Benest erősen támadták a cseh szenátusban

Prága, december 22

A cseh szenátusban ma élesen támadták Benes cseh külügyminiszterét.

Azzal vádolják a szenátus agrár-körét Benest, hogy a most kötéendő kisántant gazdasági alkotmányban a cseh ipar fokozottabb kivitele érdekében Jugoszláviának és Romániának azt a kedvezményt adja Csehországnak, hogy ezentul nagyobb mennyiségű agrár-cikkeket vásárolhassanak. Így — mondja a támadás — számolni kell azzal, hogy a csehországi agrár-árakat és általában az agrárcikkek kelen-dőségét ez a nagyobb agrár-import befolyásolni fogja.

Kifogásolják ezek a körök azt is, hogy Benes januárban meg akarja valósítani a kisántant gazdasági egyezményt és ezenfelül a szemére vetik, hogy éppen olyan időpontban utazott el Párisba, amikor a volt miniszterelnököt, Svehlát temették és így nem lehetett jelen a temetésen.

Benes a vádakra nem válaszolt.

— Akiknek a szív működése rendetlen, erőlködés nélkül úgy érhetnek el könnyű székélést, ha naponta reggel éhgyomorral megisznak egy kis pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet. Szívszakorvosok megállapították, hogy a Ferenc József viz szívelszirodásnál és billentyűhibáknál is enyhén, biztosan és mindig kellemesen hat.

A háború mint házasságközvetítő

Angliában a világháború kitörése alkalmával csak zsoldosok hadsereg volt. Előbb csak a zsoldosokat vetették a front-ra és csak később következett el az általános védkötelezettség időszaka. Akkor is úgy határozott az angol hadügyi kormány, hogy előbb csak a nőleket sorozza és küldi a frontra. Erre a hírre el kezdtek házasodni. Most szerte Európában azt panaszzalják a női egyesületek, hogy a házasságok száma, különösen a legjobban leromlott középosztályban, erősen csappan. A fiatal emberek nem akarnak házasodni. Már csak ezért is jó volna — mondják, vagy legalábbis gondolják — a háború. „Az én életem már ugysem élet!” — felkiáltással bizonyára ismét házasodnának az emberek. Még akkor is házasodnának, ha nemcsak a nőleket vetnék a frontra. Ilyenkor mindegy. Minden mindegy.

* LEGALABB 10.000 ASSZONY használja és dicséri naponta Biri néni szakácskönyvét, mert többszáz kitudó konyha receptje alapján, mindenki könnyen vezetheti a legigényesebb háztartást is: levelek, sülték, előételek és tészták, befőttek és savanyúságok készítésére egyaránt szolgál kitűnő receptekkel. De nem hiányzik belőle a halak, fagyaltok sem, aminthogy megtaláljuk benne azt is, mik a teendők a disznóölés körül, hogyan kell zöldséget aszalni, szappant főzni, kenyeret sütni, kávét főzni, veteményeket, káposztát télire eltenni, zsírt olvasztani és — puliszkát főzni. Egyszóval: felőleli a háztartás konyhai részének minden ágát, receptjei világosak, egyszerűek, mindenki számára érthetőek. A vaskos kötet ára tartós, kemény kötésben 300 lej. Kapható a Brassói Lapok könyvosztályában, Brassá.

GABOR ISTVÁN:

EMLÉKEZÉS ADOLF STEFFENRE,

akit egész Franciaország rendőrsége köröz

Nagyvárad, december 19.

1929-ben Párisban éltem. Így megadott az egyszerű véletlen, hogy ott lehettem Adolf Steffen esküdtszéki tárgyalásán.

Nem tudok szabadulni ettől az emléktől, ami Adolf Steffen párisi tárgyalása volt.

1929 december 16.

Ezen a napon ítéltek el Steffent.

Pár nappal karácsony előtt és pontosan ma egy éve, ahogy ezeket a sorokat írom. Most emélt előkerült a feledés homályából, ahogy E. Courtoise sorait olvasom s ahogy belekeverem emlékeim talán már tűnedező adataiba, egy érzem, hogy nemcsak Steffenről van szó, de arról is, hogy lehetetlenség belenyugodni egy olyan ítéletbe, aminek lesújtása életfogytiglani kényszermunkára.

Bele lehet nyugodni tízévi fegyházba, — innen még van kiút.

Bele lehet nyugodni egy halálos ítéletbe, amely azonnal végez.

Életfogytiglani kényszermunkába nem lehet belenyugodni. Innen nincs kiút és nincs kegyelem.

Steffen története, aki szintén nem tudott megnyugodni ebben az ítéletben, talán nem érdektelen, ha felidézem, négy év múltán, ahogy ismét előkerült és ismét hasábkot írtak róla a párisi lapok...

Életfogytiglani kényszermunkára.

S a fiatalember, látszólag érzéketlenül, kömbösen hallgatja az ítéletet.

Sápadt, beesett arca alig színesedik meg, mikor öreg édesapja kezével bucsúdvölést lát felé. S azután az elítélt, — öröktől követve — az esküdtek kis szobájába vezető ajtó felé indul, mely most, mintha a semmibe nyílna, kitárul előtte. Magas árnyéka elvész az öt követő egyenruhák mögött. Kötelesszakadt bába, mit visszalöknek a kulisszák mögé; Adolf Steffen megy a végzet felé lehajtv a fejét, amit most mentett meg védője az életnek...

Annyi és annyi fiatalok büntető esete után nem érdektelen ennek a 22 éves gyilkosnak az ítélete és büne. A jó családból származó fiatalember, ki tisztességes és nyugodt jövő előtt állott, egyetlen csapással a legmélyebbre zuhant, azoknak a szerencsétlen fiatal bűnözőknek a sorában, kiket a nyomor zülleszt elvezett emberré. De ő, Adolf Steffen, milyen melegséget talál elbukására?

Német származású, Hagenauban (Rajna-vidék) született, s a versaillesi szerződés által lett francia állampolgár. A gyilkosság elkövetéséig egy közegszertű elszázi tanuló egyszerű életét élte. „Közepes intelligenciájú” tanuló volt tanárai szerint, míg társai vidám pajtást találtak benne. Később Steffen Párisba ment, hogy itt mint rajzoló helyezkedjék el. De megérkezve, a Gare de l'Est-en észrevet, hogy vagonokat töltönek pénzesládákkal, melyeket adminisztratív célból különböző állomásokról felé indítanak. Itt fogamzik meg benne hirtelen a támadás lehetősége.

Először a Páris—Nancy vonat pénzküldeményét próbálja kirabolni, de ez a kísérlete nem sikerült, másnap a Páris—Strassburg vonat pénzesvagonjába bemászik és itt történik a tragédia.

Kézzel Epernay állomás előtt megölte a szerencsétlen Perrin vonatvezetőt. Ellopta a pénztárcáját, de a pénzesládákat nem sikerült feltörn.

... Hollattam, jön valaki... akkor előrántottam a revolvert és lőttem — mondja. Nyomorúságos védekezés. A gyilkosság után le szállt Epernayban, — hol nem kis nehézségekkel küzdött — kifizette a II. és III. osztályú jegy közötti különbséget.

Ezután elment a templomba gyónni... A pap, akit tanának idéztek be a tárgyalásra, eladta, hogy „megértesítette és megvigasztalta” a fiatal elszázi! És Stefan lehajtott fejjel, szemét más oldalra fordítva suttogja: „Szegyelem magam, magam előtt, Atyám.” Talán ez a „szegyelem” és lelkiismeretfurdalás puhította meg az esküdtek lelkét, akik a legenyhébb büntetést rótták ki.

Steffent, kinek fejét a főügyész kérte, életfogytiglani kényszermunkára ítélték.

Borzalmas kép! — A szerencsétlen áll a szobában, hosszú ujjú közt egy zsebkendőt tép. Apja, — egy öreg elszázi, — alig bír uralkodni fájdalomán, az ügyvéd aki összeesküszik az iratokkal tömött dosszét, kezét szorít az elítélthez, majd kollégájához fordul.

„Szegény fiú, a vértől megmentettem, de a deportálástól nem tudtam megmenteni, az pedig nem fogja megkímélni: aláírtam az egészségesnek nem adok többet 15 napi szenvedésnél Guyana poklában.”

S Adolf Steffen neve, mely rövid ideig a bűnügyi aktualitások között első helyen szerepel, lassan a feledés homályába vesz.

fen pedig abba a borzalomba, ahol lassan mind elpusztulnak a társadalom számkivetettjei. Steffen a központba kerül, a Saint Martin de Ré-beli börtönbe. Itt, — miközben a Guyana szigetre való elszállítását várják, a fegyház-igazgató, kit ennek a jobb családból való fiúnak a sorsa érdekel, magához hivatja és felajánlja neki, hogy irodai munkára alkalmazza, így egy évig kitolhatja száműzetésének kezdetét. „Gondold csak meg, hogy így könnyíthetiz büntetéseden.” Steffen azonban nem akar maradni: Még ebben az évben el akarok indulni — mondja.

Es elindult. Megismerte, mint annyian előtte az átkelést a La Martiniere nevű gőzösön, mely elítélteket szállít Guyanába. S most már nem volt több, csak egy szám a többi között.

A világ elfelejtette az epernay gyilkosságot, sápadt, gyilkosujjú diákok, a szerencsétlen vonatvezetőt, kft kötelessége teljesítése közben gyilkoltak meg s ki egy összetört asszonyt és három kis gyermekét hagyott maga után. S el lett felejtve az öreg Steffen is, kit fiának tragédiája tönkretett.

Régi történetek... Ez 1929 december havában történt. Két év múlva, egy kis hír, mely szinte elveszett a többi aktuális hírek tömegében, jelentette, hogy Adolf Steffen, kit számdékos emberölés és lopás büne miatt életfogytiglani kényszermunkára ítélték és Guyanába száműzték, megszökött.

Megszökött, kinek saját ügyvédje bejósolta halálát, mely 15 napi szenvedés után okvetlenül bekövetkezik Guyana mocsaras, láztermelő mezőj között a hidegtől, éhségtől kínzóva és fáradtságtól elgyötörve!

S Adolf Steffen neve ezután ismét a feledés homályába merült...

Egy vakmerő bankrablás

— Huzza fel a pénztárcátlakat és fel a kezkekl!

A Faubourg Saint-Denisi Regaud bank pénztárosa felemeli fejét az iratokból és az arcától pár centiméterre egy revolvert lát csillogni. Az automatikus, nagy kaliberű revolvert egy ember tartja, egyenesen ráirányítva csövét. Az ember, aki a pénztár előtt áll, vékony, barna, s habár idegennek látszik, tökéletes francia kiejtéssel beszél.

— „Adja ide azt az irattáskát, amiben francia frankok vannak... Siessen... Két barátom áll lesben az ajtó előtt. Hiába való lenne a kiabálás, mert rögtön lövök.” A szerencsétlen pénztáros, ha megőrizte volna lélekjelenlétét, felkaphatta volna azt a megtöltött revolvert, melyet épp az említett táská mellé helyezett egy esetleges támadás esetére. De a félelem lenyűgözte és megbénította. Átnyújtott két irattáskát, vagyis többet, mint a rabló kért. Ez hirtelen kinyitotta, hogy tartalmukról meggyőződjön és aztán eltávozott, eltűnve az utcák forgalmában.

Ekkor a pénztáros feleszmélve, egy bronz leveleződobot dobott az utcára nyíló kirakatba. Az ablak recsenve, nagy zajjal esett szét és zuhant a kövezetre. Ez volt a megbeszített veszjel, amióta a bank igazgatója áldozata lett egy hasonló támadásnak. Az ablaktörés zajára a járókelők és a szomszédos boltok tulajdonosai a pénztáros segítségére rohantak. De már csak a támadás részleteit hallhatták a megrémült Bonvalet pénztáros szájából. Már késő. Többen látták egy gyanúsán viselkedő, futó embert. Egy tanu látta is, hogy melyik utcába szaladt. De már szó sem lehet az üldözéséről. A tolvaj már messze lehet. Ellentmondó tanvallomásokból csak azt lehetett megállapítani, hogy magas, nagyon vékony termetű és nagy orru ember volt...

Igy loptak el százezer frankot egy bankból, világos nappal, Páris egyik legnépesebb utcáján, hihetetlen merészséggel és biztos kézzel. Mindenki, a rendőrséget nem kivéve, meg van győződve, hogy ezt csak hivatásos, gyakorlott, fegyveres bandita tehetette. De hogyan fogják megállapítani a személyazonosságát?

Készítsék el a fényképét Adolf Steffennek, ki 1907. október 6-án született Hagenauban és 1931. november 18-án szökött meg Guyanából.

— Steffen, aki a vonatvezetőt meggyilkolta?

— Igen. Steffen Párisban van. Látták a Port Saint-Denis közelében, egy filigrán nő társaságában, kivel németül beszél.

— Biztos Ön ebben?

— Az a személy, aki felismerte, határozottan állította, hogy Steffen meglátva őt, visszahúzódott, majd előrelépve a következőket mondotta:

„Igen, én vagyok! Sikerült megszökönnöm onnan. Meg tudom védeni magam! Jó lesz, nem kinyitni a száját, mert...” és itt a zsebére csapott, hol egy revolver kidomborodó vonalai tűntek elő és eltávozott. S az ismertetőjelek egyeznek a Regaud bank támadójának leírásával. Majd meglátjuk a többit.

Lelièvre detektívügyelő egy nap múlva egy esomó fényképet mutatott a pénztárosnak s több tanúnak. Minden habozás nélkül Steffen képére mutattak.

— Biztos, hogy nem tévednek?

— Biztos, — mondotta a pénztáros, — kinek emlékezetébe mélyen belevésődtek a támadó arcvonásai.

Még ez este értesítik Páris, Franciaország és a határállomás összes rendőrségeit, hogy sürgősen megkeresendő és letartóztatandó Adolf Steffen volt diák, 1929. december 16-án életfogytiglani kényszermunkára ítélt gyilkos, ki 1931. novemberben megszökött Guyanából.

El 1933. október 12-én egy társaságban kovácsolták a Grandfala-ban a belvárosi Scaud

kinek csak a halál látszott már egyetlen menekésnek, a szenvedések elől.

De van egy dolog, melyet csak kevés elítélt tud legyőzni Guyannában. S ez az erkölcsi rotadad ragálya és bacillusa, mely kiárad ebből a helyből, hol a világ majd minden részéről összegyűlt mindenféle bűnözők lelkivilága terjeszti a ragályt. S aki látta Steffent, most négy éve az esküdtszék előtt, oly kétségbeesett nyomorúságával, vajjon hitte volna, vajjon gondolta volna egy ember is abban a nagy tömegben, hogy a megérdemelt büntetés meg fogja ölni ebben — az akkor még bűnbánó bűnösben — az embert és fel fogja támasztani a fegyencet, a társadalom kivetettjét?

A lehajtott fejű bűnbánó megtörve suttogta bírái előtt: „Nyomorult vagyok, nem értem, hogy tudtam egy ilyen szörnyűséget elkövetni.”

Azt lehetett hinni, hogy ezek után a volt diák vezekelni fogja vétkeit s elzülleszt, ígyekszik majd tetteivel és viselkedésével helyrehozni.

Két év Guyana poklában.

Kétévi kalandos élet: A szökevény izgalmas, veszélyekkel teli élete.

S Adolf Steffen újból Páris utcáin jár.

— „Meg tudom védeni magam. Jó lesz hallgatni”, mondotta fenyegetőleg annak, aki megismerte őt, miután már halálfenyegetésekkel kizsaratolta a pénzt Bonvalet pénztárostól. A volt diák, az ifjúkori gyilkos befejezte bűnügyi nevelését.

Megértette, hogy a revolver az áldozatok megfélemlítésére való. Mit kockáztat így? Életfogytiglani börtönt és Guyannába való száműzést. Onnan jött s tudja, hogy Guyanából szabad az ut a világ bármely részébe, csak tudni kell elszökni onnan.

Alapjában véve Steffen esete kivételes. Ritkaság az, hogy guyanai szökött fegyencet visszatérve Franciaországba, Párisban újabb nagy „vágással” hívják fel magukra a közfigyelmet. S hozzá kell még fűzni, hogy a néhány száz fegyenc, — akiknek jól-rosszul sikerül a szökés — legtöbbször ellenáll annak a tudatnak, de halálosan veszélyes vágyának, hogy Franciaországba visszatérve, hazai levegőt szívjon, ha csak egy éjszakára is.

Steffen visszatért. Egy ország rendőrsége üldözi és keresi ismét.

Vajjon megtalálják-e?

Pósta- és telefonsztrájk Görögországban

A postások fizetését csökkenteni akarták, mire azok sztrájkba léptek

Szaloniki, december 22.

Görögország posta- és telefonalkalmazottjai tegnap sztrájkba léptek. Az ország területén már huszonnégy órája szünetel a táviró- és telefonszolgálat. A sztrájkolók egyetlen vonalat szolgálnak ki, a Szaloniki—belgrádi vonalat.

Ezt a vonalat azért tartják üzemben, hogy Görögország és a külföld, ha korlátozott méretek között is, de egymással érintkezhesse.

A sztrájknak az az oka, hogy a görög kormány javaslatot terjesztett a kamara elé, amelyben a postai alkalmazottak fizetését akarta csökkenteni.

Május 4-én nyílik és 11 napig tart a Budapesti Nemzetközi Vásár

Magyarországon a nagykereskedelmi árak indexe 1933 december 1-ig 70-re szállt alá. Ez annyit jelent, hogy 1929 óta a magyar piac árai átlag 30 százalékkal csökkentek. Ez az évek óta tartó olcsóbodás adja Magyarországot egyik legnagyobb exportpropaganda eseményének: a Budapesti Nemzetközi Vásárnak is közismert lendületét és teszi gazdaságilag indokolttá azt, hogy a külföldi bevásárlók évről-évre emelkedő számban látogatják a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara által rendezett tavaszi vásárokat.

A piaci árak egyébként Magyarországon december 1 óta még egyre esnek. Kilátás van tehát arra, hogy május 4-én, amikor az 1934 évi Budapesti Nemzetközi Vásár megnyílik, Magyarország Délkelet-Európa legolcsóbb bevásárlási forrása lesz.

Fokozott export-lehetőséggel számol ezért a magyar gyáripar is, amelynek köréből eddig már közel 400 gyárvállalat jelentette be a vásáron részvételét. A nagyobb üzletkötési lehetőségekre való tekintettel, a vásár vezetősége elhatározta, hogy az 1934. évi Budapesti Nemzetközi Vásár ezuttal nem 10, hanem 11 napig fog tartani. A vásárt május első hetének péntekjén nyitják, hogy szombat már teljes egészében az üzletkötések napja lehessen.

A Budapesti Nemzetközi Vásáron egyébként az iparon és az egyéb magyar termelési ágakon kívül ezuttal számos külföldi állam is részt vesz. A részben már befejezett, részben pedig még folyamatban lévő tárgyalások szerint az 1934 évi vásár kiállító között külön pavilon

nal fognak szerepelni Törökország, Bulgária, Olaszország, Anglia és esetleg Franciaország. Megbeszélések folynak ezenkívül arról, hogy Románia és Jugoszlávia is külön nemzeti pavillont állítsanak.

A vásárnak ezévbén is számos külön csoportja lesz. Ezek sorában az egyik legérdekesebb az autószaon, amelynek keretében a vásár területén a világ autógyártásának legkisebb és legolcsóbb gépeit mutatják be. Az autókiallitással kapcsolatban a Királyi Magyar Automobil Club autósport-hetet tart. Legfőbb látványosságának a különböző motorversenyek, Csilagturák és a Concours d'Elegance ígérkezik.

A vásár által 17 nyelven több mint négymillió példányban rendelt nyomtatványok most készültek el. Az első prospektusok a legközelebbi napokban már városunkban is rendelkezésre fognak állani a különböző utazási irodáknál és a vásár tb. képviselőiténél.

— Anglia nem adja vissza a német gyarmatokat. Londonból jelentik: A gyarmatügyi miniszter, — Mandel képviselőnek az angol parlamentben elhangzott interpellációjára, hogy a kormány minő magatartást szándékszik tanúsítani az északafrikai gyarmatok kérdésében, — a leghatározottabban kijelentette, hogy Anglia legtávolabbiól sem gondol arra, hogy északafrikai gyarmatait Németországnak visszaadja.

K Ö Z G A Z D A S Á G

A jól informált Nyugat

A kereskedelmi és iparkamarák közhirre teszik és tudatnak mindenkit, akit csak illet, hogy e percben külföldi cégek és külföldi tőkések országunk iránt érdeklődnek. Egyre-másra jelentkeznek a Nyugat, csörgeti a pénzét és azt állítja, hogy szeretne velünk dolgozni.

Voltak idők, amikor ilyen gesztus látni megfelelő megilletődéssel és hálás tisztelettel tekintettünk volna a saját kormányunk és az idegen tőkéek felé. A kisiny és keleti államoknak mindig imponál, ha a nyugati pénz velük szemben bizalommal van.

Ezt a tőkés-felkínálkozást — aki nem lát tisztán és nem tudja a részletek tapasztalatait egységes rendszerbe foglalni — ebből a szemszögből nézni ma is lehet. Szabad hálálkodni és szabad hajbókolni is. Sőt: azt is szabad állítani, hogy a liberális-éra gazdasági megfontoltsága imemilyen hamar áthangolja a Nyugat véleményét.

Igy beszélnek a vakok és a homályosan látók.

Vannak azonban tisztább értelmek is és azok felteszik a kérdést:

Miért csak most, „levelek hullása, daru távozása idején?”

Miért csak 1933-ban, a konjunktúra hullódásának utolsó negyedórájában és — miért nem jöttek huszonnyolcban, mikor hívtuk őket és könyörögtünk nekik?

Felelni nem szabad. Nem szabad, mert saját kormányunk és az idegen tőke nagyon megsértődnek. Ezért inkább csak leszagezünk, hogy Kelet belső gazdasági életének eszmélése mindenütt lerázta már magáról a kihasználó Nyugat ragaszkodását. Ma már Európában sehol sem lehet „kihasználni”. Nemcsak Afrika és Ausztrália, de már Kelet-Európa sem tűri, hogy gyarmatként használják és letiporják.

A tőkék nem jönnek most sem, hanem menekülnek.

Valahová, ahol még lehet...

Ugy látszik, azt az információt kapták, hogy itt még lehet.

Vajon ki informálta őket ilyen — nagyszerűen.

A közgazdaság hírei

ÚJ BŐRIPARI SZAKLAP

(Brassó) Az Erdélyi, Bánát-, Körösvidék és Máramarosi Lábbelikészítők Szövetségének hivatalos lapja jelent meg. Az új szaklap címe: „A modern cipész”. A nagyszerűen összeállított lapot a szövetség elnöke, Dánér Lajos szerkeszti. Az első szám közli, hogy a lap tiszta jövődelméet egy Brassóban felállítandó szövetségi iroda és egy cipészagghoz felállítására fordítja. A „modern cipész” három nyelven, magyarul, románul és németül jelenik meg.

BŐRÁRAK

(Brassó) A brassói Bőriparos Mesterek Áruszarnoka jelentése szerint december hó folyamán a bőrarak az alábbiak szerint alakultak:

Kruppon, gyártmány és osztályozás szerint A. kg. 110—135 lej. Fekete boxbőrök q-ként 28—44. Színes boxbőrök 35—60. Fekete zsíros bőr súly szerint kg. 150—190. Barna vikszos tehén, pitling és borju bőr súly szerint kg. 150—210. Angol talp-bélés I. 1/2-2 kg. súly 80—95. Masso hasszélek, kéreg, rama és saroknak való 60—72. Prima lábas ökor, messo talp oldalba 8—14 kg. súly 90—95 lej. I. a lábas bivay messo talp oldalba 8—14 súly 80—85 lej. Messo nyakak, kéreg, rájának való kg. 75—85. Bélésbőr vegyes gyártmány kg. 135—170 lej.

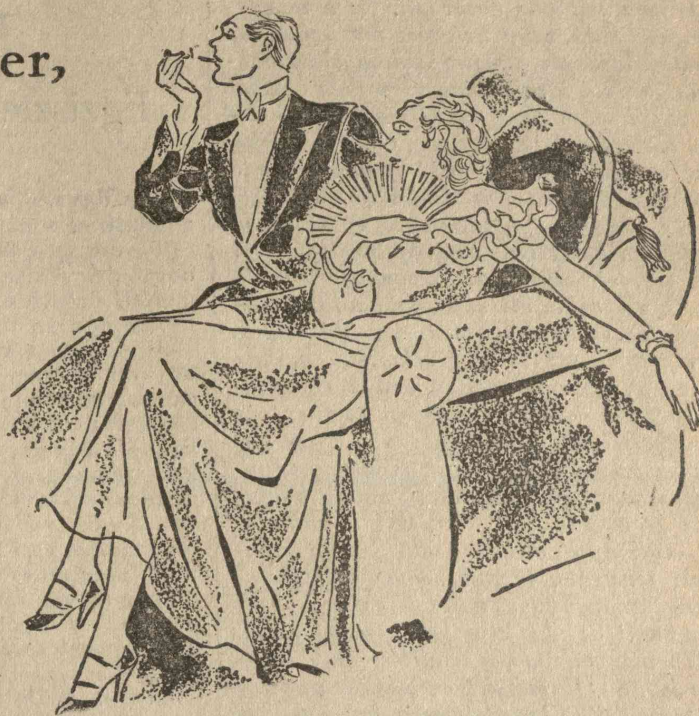
TERMÉNYÁRAK

(Temesvár) Mérsékelt kínálat mellett a buza ára emelkedett, a takarmánycikkéknél nem volt nagyobb változás. Árak: buza 75 kg-os 360 lej, 76 kg-os 370—375, 78 kg-os 385—390, 6tengeri 200—205, uttengeri 120—150, takarmányárpa 165—170 zab 170—180 lej mázsánként.

Az a gyors siker,
amelyet Romániában elért,
bizonyítéka kiválóságának!

A Richard Hudnut puder, amely számos év óta New York és Páris elegáns hölgyeinek a kedvence, Romániában csodás sikert aratott. Dacára annak, hogy csak nem rég vezették be, Bukarestben is a hölgyeknek azt a kategóriáját hódította meg, amely csakis ezt a pudert használja Párisban és New Yorkban. Ez elegendő bizonyítéka annak, hogy a nőknek mindenütt csatlakozóan érzékük van azokat a készítményeket felfedezni és használni, amelyek vonzóbbá, kíváncsabbá teszik őket. Richard Hudnut Three Flowers pudere a színek és árnyalatok minden változatában kerül forgalomba és lehetővé teszi, hogy minden hölgy a típusának megfelelő árnyalatot válassza.

Three Flowers
RICHARD
HUDNUT

Németország azért csökkentette a kamat-fizetést, mert

Kereskedelmi mérlege annyi aktívumot sem mutat, amennyi a kamatokra kell

Miből vásárolja össze Schacht a „bond”-okat

Berlin, december 22.

Röviden jelentettük már, hogy a német Birodalmi Bank legújabb rendeletében úgy intézkedik, hogy a külföldi tartozások kamatait a jövőben csak a kamat-részlet harminczszázalékában egyenlíti ki készpénzben, míg a kamatok további 70 százalékaért „scrips”-et fizet. Ugyanekkor azt is közli, hogy csak a Daves-kölcsön tőkerészleteit fizeti ezentúl, míg a Young- és a küli-kölcsön törlesztési részleteit nem teljesíti.

Ez a megdöbbentő rendelkezés a Nyugatot váratlanul nem érintette. Schacht dr., a német Birodalmi Bank elnöke, a baseli kereskedelmi kamarában legutóbb előadást tartott és azon már kijelentette, hogy Németország a külföldi kölcsönök kamatait az eredeti mértékben fizetni sohasem tudja majd. A Birodalmi Banknak ugyan emelkedik a devizatartaléka — mondotta Schacht —, de ez a tartalék-emelkedés nem folyamatos és nem állandó jellegű. Százmillió értékű devizasporulata volt ugyan a német Birodalmi Banknak, de ezt a szaporulatot úgy sze-

rezte, hogy a hazaárulási törvény paragrafusainak nyomásával a német polgárok tulajdonában levő devizák beszolgáltatását követele.

Ezért nem tudja Németország — mondja Schacht — a kamatokat még az eddigi 50 százalékos devizafizetéssel sem teljesíteni, mert a birodalmi pénzügyi kormányzat a véleménye, hogy a német jegybank devizakészletéhez hozzányulni nem szabad. Sőt, ellenkezőleg, növelni kellene valamilyen módon ezt a devizaállományt, mert Németországnak egyre inkább több és több nyersanyagra van szüksége, amelyet másképpen, mint devizával, nem vásárolhat. Az ország kereskedelmi mérlegének aktív egyenlege havonta 56 millió márkát tesz ki, ezzel szemben a 900 millió külföldi adósságok kamatainak csak 50 százalékban való kifizetése esetén is havonta 60—70 millió márkára volna szükség. A külkereskedelmi forgalom hasznából tehát Németország teljesíteni nem tud és így nem marad más útja, minthogy a devizakészletéhez nyuljon, amit viszont nem akar megtenni.

A Prager Presse azt írja, hogy a hitelező országoknak megvolna a megfelelő retorziós eszközük arra, hogy Németországot fizetésre kényszerítsék. Tekintettel arra, hogy a hitelező országok egyikének kereskedelmi mérlege Németországgal szemben passzív, a legegyszerűbb az volna — írja a Prager Presse — ha ezek az államok

a hitelezők javára bevezetnék a fizetési clearinget, amely uton szinte 100 százalékosan kielégülhetné magukat, természetesen feltételezve azt, hogy a fizetési clearing bevezetése után is Németország a maga exportját tovább folytatja.

Nyugati pénzügyi körök nagy érdeklődéssel figyelik, hogyan reagál majd a külföld és különösen a külföldi kormány Schachtnak legújabb intézkedésére. Ha a külföld ezalkalommal sem él a német exporttal szemben retorzióval, úgy nagyon könnyen megtörténhetik, hogy Németország a legközelebbi időn belül a kamatok fizetését teljesen beszünteti. Erre jogalapot is talál majd, mert Schacht szerint Németország eladósodása illegális és azért nem az ország gazdasági tényezői, hanem azok a hitelezők a felelősek, akik hitelt nyújtottak.

Hitelezői — napiparancs

A külföldi hitelezőknek persze egyáltalában nem esik jól, hogy Németország, amely eddig, mint fentebb említettük, a kamatok 50 százalékát térítette csak devizában és 50 százalékért csak scrips-szeket adott, most újabb csökkentést vezet be. Eddig az volt a helyzet, hogy az 50 százalék fejében adott scrips-szeknek is csak 50 százalékát vásárolhatta le a külföldi hitelező, tehát a valóságban az 50 százalék készpénzen felül csak 25 százalékos vásárlási utalványt kapott.

Különösen az fáj a külföldi hitelezőknek, hogy mereven kezeli őket a német kormány. Legutóbb is, Berlinben, hitelezői értekezlet volt, amelyen a hitelezők egyetlen szót sem szólhattak, hanem csak azért jöttek össze, hogy a „katonai riport” meghallgathassák. Schacht abból az alapelvből indul ki, hogy nem az adós, hanem a hitelező a hibás abban, hogy Németország idáig jutott. Ebben, részben, igaz is van Németországnak, mert a hitelezők gerinctelen magatartást tanúsítottak, mikor az első alkalommal elhárították, hogy az új német rezsim az eddigi aláírásokat, kötelezetvényeket és szerződéseket semmisnek nyilvánítsa és azok sze-

rint az elvek szerint járjon el, amelyeket ő dikált.

A „Financerevue” azt írja, hogy „a Führer rendszer korszakában a hitelezők konferenciája úgy néz ki, hogy azon joguk van a hitelezőknek összegyűlni és a gyűlésen meghallgatni a fizetni nem akaró adós napiparancsát”.

Körülbelül ez volt a nyugati gazdasági világ felfogása is a legutóbbi berlini hitelezői konferenciáról.

Schacht felfogásával szemben a hitelezők azt állítják, hogy a német bondok árfolyamát a német kormány hihetetlenül lenyomta és így elérte azt, hogy ezeket a bondokat 60 százalék nyereséggel összevásárolhatja és össze is vásárolja. A hitelezőknek az a véleményük, hogy ha van Németországnak devizája arra a célra, hogy adósságkötvényeit nevésségesen lenyomott áron összevásárolja, úgy ez a devizamennyiség tulajdonképpen a hitelezőket illetné inkább. Eppen ezért nem akarnak beletörődni abba, hogy

ugyanakkor, amikor milliárdokért adósságokat vásárol a birodalom, az 50 százalékra mérsékelt kamatkötelezettségéből is levonjon újabb 20 százalékot.

Megérkeztek
a legújabb kreációink

LUXUSCIPŐKBEN

ÉS HÓCIPŐKBEN!

FILT

LUXUSCIPÓGYÁR FIÓKJA
Brassó, Kapu utca 36.

Nem írom meg,

hogy az egyre erőszakosabbá váló szélsőnationalista mozgalmak aradi frontjának élén különös vezér áll. Ez a mozgalom, csakugy, mint az egész országban, az antiszemitizmus gyűjtőfogalma alatt egyaránt harcol a romániai, esetében speciál az aradi magyar és zsidó kisebbségek ellen. Különös tünet ugyanis, hogy mivel már az „antiszemitizmus” fogalomkörébe a kisebbséggyűlölet is magába foglalja. De ennek ellenére: a zsidóperő és zsidóperő tendencia ezzel csöppet sem veszt erejéből, sőt, ellenkezőleg. Éppen ezért különös, hogy az aradi szélsőjobb oldali megmozdulás spiritus rectora — zsidó ember. Román-zsidó az illető férfiú, aki, ugynevezett nagytőkés, gazdag ember és emellett bőkezű is. (Nem minden esetben, de esetében határozottan bőkezű). Nos, ennek az irányzatnak egyik szócsőve egyik aradi románnyelvű napilap, amely bámulatos könnyedséggel kerülgeti a büntető-törvénykönyv paragrafusait, amikor jobboldali jelszavak bombasztikus frázisainak kiméletlenül uszít minden és mindenki ellen, ami és aki kisebbségi, vagy zsidó. A lap viszonya a fentemlített mecénáshoz: kitűnő. Ugyanakkor, amikor minden egyes sorával dörgedelmesen küzd a „kisebbségi és zsidó veszedelem” ellen, ugyanakkor nem egy ízben, sőt, igazán gyakran: vállberegetést juttat annak az urnak, akivel, ugylátszik, nemcsak a nacionalista köröknek, de a szócsőnek magának is igen kellemes kapcsolatai vannak. Hát, a magunk részéről igaz szívből kívánjuk az ambiciózus mecénásnak — bevalljuk, nem kevésbé a magunk érdekében is —, hogy rövidesen ne legyen számára kissé kellemetlen ez a vállberegetés. Mert például Németország jelenlegi urai bebizonyították, hogy a régi mese a büvészinassal, aki felidézte azt a bizonyos szellemet, de viszaparancsolni már nem tudta, hogy ez a mese — nem is olyan ártatlan mese...

Az aradi jótékony hölgyek...

A tél kegyetlen hidegkórbaával ismét végigvert felettünk: Új tél, régi panaszok, régi egzisztenciális küzdelmek. És ez az új tél is készületlenül talált minket, készületlenül találta az illetékeseket: a munkanélküliek segélyezésének kérdése ma éppolyan rendezetlen, mint amilyen évekket ez elött volt. És ez a körülmény fokozott munkát jelent azoknak az odaadó, szeretettől áthatott embereknek, akik jótékonyági intézményeink élén állva, enyhíteni igyekeznek a tél nyomorúságait. Arad jótékonyági egyesületei nagy üzemmel vették fel idén is a küzdelmet, a téli nyomorúságok ellen. Igazán felekezeti és nemzetiségi különbség nélkül áll az aradi hölgyhadserg a téli nyomorok frontján. Arad hölgyközössége olyan lelkes és széleskörű akciót fejt ki, hogy ennek az akciónak keretéből szinte lehetetlen neveket kiragadni, szinte lehetetlen azt mondani, hogy ez a hölgy többet tett a szeretet frontján, mint a másik. Néhány nagyszerű jótékony asszony köré csoportosulva, lelkes munka folyik Aradon. Várhelyi Janka, özv. Grosz Józsefné, Botis Tivadarné — ez a három urasszony neve szerepel az élen ezuttal is, mint mindig. A hölgygárda agilisán, minden elismerést megérdemlő módon dolgozik a nyomor enyhítésén és ez a három jótékony hölgy ennek a bőkehadsergnek az élén — a kapitányok.

Tőzsde,

Árutőzsde felállítására adott engedélyt a kormány. Aradnak tehát rövidesen árutőzsdeje lesz, de sajnos — és ezt meg kell mondani — nem igen lesz tőzsdei forgalma. Sem értelmét, sem okát nem látjuk annak, hogy a kormány választásokelötti jóindulatát, kétségtelen jóindulatát bírálgassuk, sőt reméljük azt is, hogy ez a jóindulat a választások után is megmarad. De azt meg kell mondani, hogy nem, igazán nem az árutőzsde az, a mire ennek a gazdasági értelemben vértett városnak szüksége van. Az árutőzsdevel, sajnos, senki sem segítenek. Ezt a várost közel tízezer zsidó, „leépítik”, elveszik legfontosabb intézményeit, fumi gálják, gazdaságilag és erkölcsileg „B” listára tették. Rendben van: itt lenne az ideje annak, hogy végre valami történést is Arad érdekében. De a tizenöt éves mostohagyermekeskedés jóvátételét igazán nem lehet azzal kezdeni, hogy árutőzsde adnak annak a városnak, ahol előzőleg megölték az áruforgalmat.

Sok az „ügyvédeszkimó”

Tömeges bűnügyek, sorozatos felfüggesztési határozatok az aradi ügyvédek ellen

Egzisztenciákat sodor el az ügyvédmesterség súlyos válsága — Csendes és kevésbé csendes tragédiák az ügyvédfronton

„Az ügyvéd ur nyilván tévedett” — gondoltam a napokban, amikor beléptem a törvényszék tárgyalótermébe és láttam, hogy ügyvédismerőm a védői asztal mellett üresen álló szék helyett — a vádlottak padján ül.

Rövidesen azonban kiderült, hogy az ügyvéd ur nem tévedett. Az ügyvéd ur ezuttal nem mint védő, hanem mint vádlott vett részt a tárgyaláson, amelyet ugy küzdött végig az ellene felhozott vádakkal szemben, mint ahogyan csak az tud küzdeni, akinek az egzisztenciájáról van szó. Az ügyvéd urat felmentették, az ítélet jogerős, csak hogy sajnos, ezzel az ítélettel még nincs lezárva ez az ügy, amely csupán egyik állomása annak a folyamatnak, amelyet bátran nevezhetünk az ügyvédmesterség aggasztóan komoly válságának.

Mert a vádlottak padjára került aradi ügyvéd esete nem egyedülálló. Nem bizony: közvetlen a felmentő ítélet után az aradi ügyvédi kamara a fennálló törvények értelmében két másik aradmegyei ügyvéd ellen hozott felfüggesztő határozatot. A törvény értelmében ugyanis azt az ügyvédet, aki ellen büncselekmény elkövetése címén vádiratot adtak ki, fel kell függeszteni joggyakorlatától. Nos, hát a két ismert aradmegyei ügyvéd ellen jogerős vádiratot adtak ki: az egyiket család csököszkedéssel vádolják s ezt a vádat sikkasztással is kombinálják, a másik esetben „csak” 300 ezer lejes csalás elkövetéséről van szó.

Es Arad ügyvédtársadalma ideges nyugtalansággal veszi tudomásul ezeket

az aggasztó tüneteket. Ez az aggodalom pedig csak fokozódik, ha tudomásul vesszük, hogy az aradi ügyvédi kamara előtt 140 fegyelmi eljárás folyik aradi ügyvédek ellen. Akkor, amikor Aradon 170 kamarai tagsággal bíró ügyvéd egzisztál. Az ügyészségen pedig 30—32 ügyvédbűnügy aktái fekszenek...

Mert manapság már éppenséggel nem az a „kiváló üzlet” az ügyvédmesterség sem. Nagyon kevés kivétellel a legsúlyosabb helyzetben vergődik az ügyvédtársadalom csaknem minden tagja. A válság valósággal megtizedelte irodáik forgalmát, a konverzió végzetes csapást jelent, az utánpótlás kétségbeesetten nagy — egyre több lesz az ügyvédeszkimó a peres ügyek vizein, mint a kliens-fóka...

Emellett a kliens-fókák egyre rava-szabbak, egyre ügyesebben csapják be — az ügyvédeket. Azelőtt, azelőtt persze egészen másképpen volt. Manapság a kliens nem fizet és, ha az ügyvéd követelni meri alaposan leértékelt honoráriumát, nem egyszer megtörténik, hogy a kliens egyszerűen feljelenti valamilyen előíratott címen. Így születnek meg a tömeges ügyvédelles bűnügyi eljárások.

Természetesen ez nem jelenti azt, hogy a feljelentések egy része nem komolyan megalapozott vádakra épült. De ha ezeket a bűnügyeket megalapozni nem is, de megérteni sajnos, nagyon egyszerűen és nagyon könnyen lehet. A napokban fültanuja voltam a következő párbeszédnek: (A párbeszéd egy ügyvéd irodájában zajlott le:)

Ügyvéd (klienshez): Nos, tehát meg-

Ravaszok a „kliensfókák”

értettük egymást. Negyvenezer lej követelése van Önökkel szemben, nagyon kérem, mielőbb fizessenek, mert égető szükségem van a pénzre...

Kliens (aki az „égető szükség” kitétel-nél felfigyelt): Kérem ügyvéd ur, hm, hogy is mondjam, hajlandóak lennének fizetni, hm, akár azonnal is, de... csak egyezség alapján...

Ügyvéd (aki szemmel láthatólag nincs meglepve): Kérem, harmincszázalékos engedményt adok...

Kliens (aki nem engedte, hogy az ügyvéd befejezze a mondanivalóját): Ugyan, doktor ur, mit képzel, harminc százalék... Ha tízezer lejt elfogad, fizetünk...

Az ügyvéd pedig — mint később megtudtam — arra gondolt, hogy már két napja ki kellett volna fizesse a házberét, hogy nem tud kosztépnt adni a feleségének, hogy a fia pénzt vár tőle, hogy a karácsonyi ünnepekre hazautazhassék... hogy hogy... hogy bele kell menjen a szegényletes egyezségbe. Nem is kértelt sokat, kimondotta:

— Hát ha holnap délig fizetnek, nem bánom, elengedek harmincezer lejt. De, kijelentem, tovább nem várok...

...és maga is tudta, legalább olyan jól, mint kliense, hogy még három nap múlva is boldogan teszi majd zsebre követelése töredékét...

Itt, ekkor értette meg, hogy mi is az: egy „ügyvédrokkoról” háromszoros bört lenyuzni... és, hogy miért vannak alapos, súlyos vádakra épült bűnügyi vizsgálatok az ügyvédség válságfrontján, az Úr 1933-ik esztendejében...

DIVAT

határozottan divat az utóbbi időkben mély megváltozással, nagy nekibuzdulással megemlékezni a háború egyes eseményeiről. Mondjuk például a limanovai ütközetről... vagy Tanenberg-ről... a mazuri tavakról... és divat, határozottan divat ilyenkor bizonyos hősi gesztusokról, nagy, honmentő hazafiasságokról beszélni... Azért kell, hogy ezzel az üggyel pár szóban foglalkozzam, mert a napokban, amint az aradi városháza folyosóján állottam és egyik képesújságban éppen azokat a felvételleket nézegettem, amelyek a limanovai ütközet emlékkönyvéről készültek... amikor egy rokkantküldöttesség vánszorgott el előttem. Bónák, láb- és karnélküliek, vakok voltak ezek az emberek, akik téli segélyakció kisérgetése végett jöttek a polgármesteri hivatalba. Akaratlanul is eszembe jutott, ahogy ezeket az eltaposott embereket néztem, hogy még csak néhány esztendővel ezelőtt, nemcsak hogy büszkélkednivalót nem találtunk egy-egy nagy ütközet emlékeivel kapcsolatosan, nemcsak, hogy hőseket nem láttunk ezekben a vágóhidról megsonkítottan hazatér embereken: de szégyeltük magunkat, szégyeltük, hogy frontahajszolt embereket nyomorítottak meg, azokat a „nagyszerű embereket”, akikről a háború bozalmainak kissé közvetlenebb hatása alatt még mint közönséges mészárosokról emlékezünk meg. Hőseket ünnepelnek világszerte a háborús emlékkönyveken, kísért a mult, de a multnál is megdöbbentőbb ez a kisérteketet idéző jelen... amelyben koldulni, éhezni, fájni, nyomorogni kénytelenek az aradi hadirokkantak, csak úgy, mint a világ rokkantjainak nagy tömege. És még valamit: hiába adnának ezázezerlejes életjáradékokat ezeknek az élőhalottaknak: a testi épségüket, amelyet hazug jelszavak, nagyszerűkedői és gyárilari érdekek miatt vettek el tőlük, az épségüket senki sem adhatja vissza, még hazug, mézesmázos jelszavak bombasztikájával sem...

A SMIR, a rokkantak és az aradi repülőter

— Megható téli történet —

Az aradi rokkantak egyesülete, a SMIR teaestélyt és teadélután rendez. Ez az egyébként kétségtelenül figyelemreméltó társadalmi esemény nem került volna egyébként erre a helyre, ha nem lenne az egyszerű ténynek olyan igazán megható mellékzöngéi, amelyek megérdemlik, hogy foglalkozzunk velük. A SMIR ugyanis nem holmi szilány nyereségvágytól sarkalva rendez a teás-mulatságokat, nem, itt magasabb cél lebeg. „Átérezve annak fontosságát, — mondja a SMIR tea-meghívója — hogy Arad repülőterét üzembe kell helyezni, e cél érdekében rendezük meg társadalmi akciót...”

Hát ez valóban megható. Annnyira megható, hogy kevés híján mi is megfellekezzünk arról, hogy az aradi hadirokkantak éheznek, fáznak, nyomorognak és könyörödmányokat kell kérjenek. Megfellekezzünk arról, hogy egy 100%-kos rokkant mivelén holmi 104 lejeget kap havonta, ami igazán fényes megélhetési alap. Megfellekezzünk arról, hogy az utcákon kolduló hadirokkantakat látunk. Mindenről megfellekezzünk. Csak arról nem, hogy a SMIR társadalmi akciót indít az aradi repülőter üzembehelyezése érdekében. Erről nem szabad megfellekezni. Nem. Ezt számon kell tartani. Hiszen annyira megható...

Jól működik a közintézmények autonómiája

Ime: újabb két, a „köz szolgálatának” szentelt „autonom” intézményt kerülget Aradon a napi politika. A munkakamara vezetőségéről és a betegsegélyző — újabb nevén társadalombiztosító — „autonom” vezetőségéről van szó: napok óta vizsgálat folyik mindkettő ellen és ezt a vizsgálatot a bukaresti sajtó félremagyarázhatatlan tendenciájú pergőtűze vezette be. A munkakamara fából-vaskarika intézményről márszámtalan ízben megírtuk, hogy legalább is felesleges, hasznavehetetlen szerv, amely nemcsak, hogy kifelé nem tudja teljesíteni azokat a feladatokat, amelyeknek elvégzésére hivatott lenne, de befelé is annyira heterogén, összetételében annyira széteső, hogy gyakorlati szempontból nem egyéb egyszerű kreaturánál. Most azután kiderül arról a nagyszerű, nagyrabívatott intézményről az is, hogy még csak a napi politikától sem lehet függetleníteni. Az új rezsim a régi „autonom” vezetőséget már csak azért sem nézi szívesen, mert abba a baloldali munkásság néhány exponense is helyet foglal és így néha kellemetlen módon megreklámlják azokat a mulasztásokat, amelyeket a kamara olyan természetesen módon követ el, hogy kívülről észre

sem lehet venni. Érdekes azonban, hogy a munkakamarai autonómia letörésére irányuló kísérletnél a talaj megpuhítása éppen azokra az érvekre hivatkozva történik, amelyeket már többször, eredménytelenül, a kamara szemére hánytak. Így a bukaresti lapok megírják, hogy a kétféle lejes büdssével dolgozó aradi munkakamara egyetlen banit sem fordít u. n. közcelókra: mind a kétféle lejt alkalmazzott fizetésekre fordítja. Három ügyvéd, elnök, meg titkár huzza a jelentős összegű fizetéseket, — írják a lapok és az új rezsim máris kiküldötte egyik megbízottját, egy vezérfelügyelőt, a kamara elleni vizsgálat lefolytatására. Ertesztelünk szerint a vizsgálat több mulasztást állapított meg és a feloszlítás már csak napok kérdése.

Ezután, az autonómia nagyobb tiszteltetésre, majd interimár bizottságot kap az aradi munkakamara, az interimár bizottság tagjait majd jobban megválogatják, mint a választott vezetőséggel tették a szavazók — és marad majd minden a régiben...

Ugyanez a helyzet a betegsegélyzőnél is. A betegsegélyzők „autonómiaja” értelmében ennek az intézménynek a vezetőségét a munkakamara vezetősége delegálja. Már most, a betegsegélyző pénztárnál is vizsgálat folyik néhány napja. Szabálytalanságokról van természetesen szó itt is, a lényeg azonban az, hogy a munkakamara vezetősége ide is elküldött néhány munkásexpontent, akik azután naponta számonkérték azokat a panaszokat, amelyek a munkásság részéről felmerültek. Mert panaszok, azok bőségesen özönlének: talán egyetlen „közintézmény” ellen sem hangzik el annyi és olyan súlyos kifakadás, mint a betegsegélyző ellen. Nos, summa summarum: a betegsegélyző aradi autonom vezetőségének feloszlítása is csak napok kérdése. Majd azután az új munkakamarai interimár bizottság delegál ide is „átmeneti” vezetőséget.

Ehhez természetesen nem kell kommentálni mindenki tisztán láthatja, hogy milyen nagy szerűen beállik nálunk a közintézmények autonómiaja...

90 autó

fut ezidőszert Arad utcáin. Hivatalos kimutatás szerint 90 luxusautó maradt üzemben ebben a városban, ahol 100 ezer ember él, vagyis — ezekszerint — minden ezer ember jut egy luxuscépkocsi. Aradon, ugylátszik, a szóalkalmazhatatlanul szorosan vett értelemben kénytelenek értelmezni a nemteherautók elnevezését: Aradon luxus a gépkocsik tartása, mégpedig olyan luxus, amelyet nem engedhet meg magának mindenki. Sőt, nemcsak, hogy nem mindenki, de nagyon kevesen engedhetnek meg. Kilencven ezer ember közül — kilencven... És azt hinné az ember, ha felületesen szemléli a dolgokat, hogy tényleg a technokrácia koraszakában állunk.

Henry Ford tragédiája

Az emberek elhitették Forddal, hogy egyetlen zseniális ötlet örökös zsenialitásra kötelez

Az autókirály élete és viszontagságai új megvilágításban
Mire képes egy meggazdagodott állam-amerikánus, ha zseninek tekinteli magát

Newyork, december 22.

Jonathan N. Leonard, egy jónevű amerikai nemrégiben nagy szenzációt keltett könyvvel, amely a „Ford tragédiája” címen. Ez a könyv amolyan életrajzát jelenti az autókirályról, de mindenben különbözik az amerikai királyok sablonos életrajzaitól, amelyekben legnagyobb szerepet a hazug romantika és a banálitás szokta játszani. Ebből a könyvből ugyanis nem derül ki, hogy Ford aranyás volt, vagy újságíró, nem tudjuk meg, hogy az azt sem, hogy szerencsés tőzsdei spekulációkkal kereste volna meg milliárdjait, éppen a pillanatban, amikor már egy cent sem volt a zsebében...

A KEZDET:

EGYETLEN ZSENIÁLIS GONDOLAT

Ellenben megtudjuk, hogy Ford még negyvenéves korában is csak szegény ember volt, — amerikai arányokhoz viszonyítva természetesen, — mindössze egy kerekpár- és varrógépjavitóműhely volt a vagyona.

18-ban aztán zseniális gondolatra jutott, a mely milliókat és milliárdokat jövedelmezett. Ford ugyanis elhatározta, hogy autót fog gyártani, amelyek ára meg fog felelni a szélesebb néptömegek vagyoni viszonyainak is.

A nevelésnek tűnik ez a zseniális ötlet, akkoriban még túlságosan luxuriózus dolog volt az autót és Fordot kellően ki is nevelték a gond ideáljára. Ahogy ma is kinevetnék azt embert, aki föltenné magában, hogy repülőgépet fog gyártani, amelyek ára kitelk a világ, sőt munkásrétegek felesleges pénzcséjéből.

Hogy olcsón gyárthassa az autót, olcsóbbá kellett tenni a termelést — ekkor jutott a hírhedt „futószalag” gondolatára.

Azonnalvolcezer dollárral látott hozzá a munkához. Ez az összeg volt a forrása Ford későbbi mérhetetlen gazdagságának. De ezzel kezdődött Ford tragédiája is. Mert ha egy embernek sikerül rövid idő alatt milliókat keresnie, akkor az emberek valami rendkívülit várnak benne látni. S ő maga is erre a nézet jut. Fordot holmi „profétának” kezdték tekinteni. Annak ellenére, hogy Ford eredetileg átlagos amerikai volt és mindmáig az maradt.

Egyetlen saját állásfoglalása sem volt a kor különböző komoly problémáihoz.

A FOLYTATÁS:

AZ ERŐSZAKOLT ZSENIALITAS

A zseni szikrája átvillámolt agyán 1903-ban, méltatlan gazdagsággal ajándékozta meg — aztán kihamvadt.

Indent, amit Ford később kiokmált, már csak megvetéssel, vagy gúnykacajjal fogadott közvélemény.

1914-ben hadjáratot indított a — dohányzás ellen.

De csak a cigarettázás ellen. Nézet szerint a dohány nem ártalmas az emberre, de a cigaretta papírja az, ezért a kormányoknak be kell szüntetniök a cigarettagyártást és pipákra és szivarozásra kell kényszeríteniök a polgárokat. Ez a nagy garral indított kampanyok milliójába került és általános kacajba fulladt.

Aztán jött a világháború. Ford egy szép nap a dolgozószobájában kényelmes karosszékre ült és az újságot olvasta. Hirtelen felugrott: agyát lenyűgözte egy éppen olvasott híradat, amely azt adta hírül, hogy a fronton naponta 20.000 katona pusztul el.

Az autókirály papírt-ceruzát ragadott és számítani kezdett:

20.000 ember az 5 üzemeiben egy év alatt 20 millió dollárt kereshetne meg.

Ezt az összeget 5 százalékkal tőkésítjük.

Ekkor 600 millió dolláros összeghez jutunk.

Ez tehát 600 millió dolláros tőke is,

amiből következik, hogy a háború szükségte-

re rossz. Nem egyéb okokból, hanem csupán a pénzrendőrműködő tőke miatt. A kamatokról nem is beszélve.

A BÉKEHAJÓ CSUFOS KUDARCA

Amikor Ford ezt szépen kiszámította, megállt benne az eszme:

kereszteshadjáratot kell indítani a háború ellen.

Kibérelt egy hajót, megrakta néhány tucatnyi kvéker prédikátorral, pacifista hölgyekkel és ápolónőkkel és 1915. karácsonyán Európába indult. Azzal a gondolattal, hogy felszólítja az összes frontharcosokat, hagyják el lövészárkaikat és így, via facti, valósítsák meg a békét. A békehajó

Oslóban ért csufos, szomorú véget.

Ugyanis még a tengeren összeveszték a békeapostolok s talán össze is verekedtek. Ford aztán Oslóból visszazökött egyenesen Amerikába és a „keresztesháború” botrányba fulladt.

BLAMÁZS A VATIKAN ELŐTT

A békehadjárat során egyéb blamázs is érte az autókirályt. Még a hadjárat előkészítése idején ugyanis táviratot küldött a pápának,

aki azidőben XV. Benedek volt, azzal a kérelemmel, hogy támogassa őt békétörekvéseiben. De a Vatikán visszaküldte neki a táviratot, azzal a megjegyzéssel, hogy nem jól tanulta meg a történelmet, ha

a kérelmet VII. Benedek pápának terjesztet-

Argetoianu pártja is kiesett a képviselőházból

Javul a Magyar Párt százalékaránya. Még a belügyminisztérium sincs birtokában a végleges és hivatalos eredményeknek

Bukarest, december 22.

Késő esti telefonjelentéseink szerint a belügyminisztérium is adott ki tájékoztatót, ez azonban még mindig nem tekinthető véglegesnek és hivatalosnak. Eszerint az új tájékoztató szerint mintegy 2 millió 30 ezer szavazó adta le szavazatát. A korábbi párt az újabb jelentések tekintetében 54 százalékat nyerte el a leadott szavazatoknak. A nemzeti-parasztpárt százalékaránya javult 0,2 százalékkal. A georgisták százalékaránya 5,22 százalékról 5,6-ra emelkedett. Lupu pártja, újabb

számítások alapján csak 4,83 százalékat kapott. A Magyar Pártnak 4,16 százaléka van a korábban jelzett 3,74 százalékhelyett. Argetoianu csak 1,97 százalékat kapott, tehát — hacsak újabb kiigazítások nem történnek — a zsidók, szocialisták és Averescu pártján kívül ő is kiesik a parlamentből.

A többi kisebb párt szavazatarányában az újabb jelentések nem hoztak lényegesebb változást: a szociáldemokraták csak 1,14 százalékot értek el, a zsidópárt 1,40 százalékot, Averescu-Filipescu egyesült

pártja pedig 1,51 százalékat.

Eszerint az új helyzet szerint a liberálisok valószínűleg 30,5, a nemzeti parasztpártiak 29, a georgisták 10, a Lupu-féle parasztpárt 10, Cuza 9, a Magyar Párt 9, Goga 8, Iulian 5 mandátumot kapnak. Természetesen még ez az elosztás sem tekinthető véglegesnek.

A végleges eredmények a rossz időjárás miatt késnek még számos szavazókörből. Tulajdonképpen még 30 olyan megye van, ahonnan érkeztek ugyan jelentések, de nem hivatalosak.

A bezárt ajtó mögött magára gyújtotta a lakást a három kisgyerek

Megrendítő gyermektragédia Nagyváradon

Nagyvárad, december 22.

Borzalmas szerencsétlenség történt csütörtökön délután a Neufeld-telepen. Nagy Imre, a Phöbusz-vasgyár egyik munkása délután elment otthonról munkahelyére, majd felesége is eltávozott, hogy bevásárlásait és egyéb ügyes-bajos dolgait elintézzék. Három gyermekük, akik közül az egyik hat, a másik négy, a harmadik pedig 2 éves, otthon maradt. A szülők rájuk zárták az ajtót, hogy tápol-
létükben el ne kóboroljanak. Mi történt ezután a bezárt lakásban, azt még nem lehet megállapítani pontosan.

Félöt órakor a szomszédok arra lettek figyelmesek, hogy Nagyékól sűrű füst szűrődik ki. Kopogtak az ajtón, majd amikor senki sem válaszolt, feltörték az ajtót és behatoltak a szobába. A három gyermek megfulladva, szederjes ajakkal feküdt a szobában. Testükön égési sebek voltak.

Nemsokára hazatért munkájából az apa, aki meglátva gyermekei holttestét, örvöngeni kezdett. A szomszédok kénytelenek voltak bevenni a kórházba, mert tartani lehetett attól, hogy kárt tesz magában.

LEGUJABB

AZ ANGOL ALSÓHAZBAN

Mabane képviselő kérdést intézett a külügyminiszterhez, hogy Anglia a revízió kérdésében Franciaország és a kisantant-
államok mellé áll-e, vagy pedig a józan és helyénvaló revíziót támogatja. Boothby képviselő ugyancsak külpolitika: kérdésekben és a revízióval kapcsolatban interpellálta Sir Simont. Ezzel kapcsolatban kijelentette azt is, hogy véleménye szerint Németország nem száll szembe a demokratikus Európával, ha némi engedményeket tesznek neki. Sir Simon csak az utóbbi interpelláció utolsó részére, vagyis

Németország ügyére válaszolt, kijelentve, hogy Anglia őszintén sajnálja Németország visszavonulását Genfől s az angol kormány úgy h szí, hogy Hitler javaslatai komolyan figyelemreméltóak a francia-német viszony enyhülése kérdésében. Kijelentette még Sir Simon, hogy hivatalosan nem tudnak semmit arról, mintha a Népszövetség átszervezésére vonatkozólag indítvány érkezett volna a nagyhatalmakhoz.

MANDZSUKUO CSÁSZÁRSÁG LESZ,

amint a legújabb tokiói és kharbini je-

RHODINE ?

Az „Usines du Rhône” készítménye, amely évekig tartó kísérletek után hoztak piacra.

Rhodine abszolút hatású gyógyszer SPANYOLNÁTHA, NEURALGIA, NÁTHA, REUMA, MIGRÉN ellen.

A Rhodine tablettát vízben azonnal oldódik, nem izgatja a gyomrot, sem a szívet, nem fárasztja a veséket és teljesen íztelen.

Egy 20 tablettát tartalmazó alumínium tubus ára csak... Lei 26.—

Egy 4 tablettát tartalmazó alumínium etűl ára... Lei 8.50

Rhodine kapható az ország összes gyógyszerészeinél és drogeriáiban.

te elő,

aki még a tizedik században halt meg...

BLAMÁZS A TENGERSZET KÖRÜL

Aztán Amerika belépett a világháborúba. Ford egyszeriben elfelejtette a maga pacifizmusát, amit a tőke iránti megbecsülés diktált neki s ugyanezen belső sugallatnak engedve, benyújtott a katonai tengerészeti igazgatásnak egy tervet, olcsó tengeralattjárók előállítására. Rövid idő alatt

tízezer tengeralattjárót akart gyártani

és nézete szerint ez a flotta egyetlen hónap alatt eldöntötte volna a háború sorsát. Ezeket a tengeralattjárókat

autómotorokkal akarta hajtani!

Természetesen azt a választ kapta, hogy terve keresztülvihetetlen, mert az autómotorral hajtani lehet a levegőben, de

fabatkát sem érnek a víz alatt.

Ford most Roosevelttel pénzügyi terveit ellen hadakozik. És Jonathan N. Leonard azt állítja, hogy

ha a Roosevelt-terv a bölcsesség tetőfokát jelentené, Ford akkor is harcólna ellene, mert az autókirály olyan ember, akinek természete nem tud megbarátkozni semmilyen haladó eszmével.

Általában így jellemezhető Henry Ford: az élete tragédiába torkollott, mert eleinte az emberek, később pedig ő maga, azt hitték, hogy egyetlen zseniális gondolat örökös zsenialitásra kötelez.

lentések mondják. A tokiói külügyminisztériumban kijelentették, hogy lehetségesnek tartják a császárság kikiáltását, azonban ehhez Tokiónak semmi köze sincs. A kharbini jelentés azt mondja, hogy Pu-Yi január nyolcadikán kikiáltotta magát császárrá.

GAERTNER MARCEL,

aki ma szabadult ki börtönéből, ahol 14 évet töltött. Lisza István gróf meggyilkolásának vádját alátámasztó nyilatkozatot adott az Esti Kurirnak. Kijelentette, hogy teljesen ártatlan a Tisza-gyilkosságban s balsorsát felesége egyik ismerősének köszönheti. Ez az illető 5000 koronát kért tőle kölcsön, meg is kapta a pénzt s később mégis Szegeden az asztalt verdeste felesége előtt s úgy kiabált az egyik kávéházban, hogy ő fukar és gonoszszívű, mert nem ad pénzt, holott rengeteget kap az antant-hatalmak katonái misszióitól. Itt jelentette ki azt is, hogy ő tudna ártani neki a Tisza-gyilkosság miatt, ha akarna. Ezt a kijelentést valaki meghallotta s így indult el ellene a hajsz. A továbbiak során kijelentette Gaertner, hogy a 14 év alatt egyetlen egyszer sem volt a börtönben fegyelmi jele s mégsem engedtek el a büntetésből semmit. Egyszer azt mondták, hogy csak akkor enged ki, ha beismeri bűnösségét. Ő erre kijelentette, hogy ilyen áron még a szabadság sem kell. Egyébként még ha rámege is az élete, mindent elkövet, hogy ártatlanságát bebizonyítsa és előkerítse az igazi bűnösöket.

Nagyváradí vernisszázs

Nagyvárad, december 22.

Most ötödik éve, hogy Párisban, kürtők és kémények megbékélt szomszédságában, egy manzard szobában laktam, fent, olyan magasságokban, ahol Páris lármáját már nem is hallva, csak szomszédom, egy lengyel muzsikussal pianóját figyeltem, aki moll-okba és dur-okba temetkezve Chopint játszott, hangjai jegyén, nosztalgiasan, egy kis lengyel falu felé vágyva. Egy ilyen napon lépett be hozzám ismerősöm, vagy inkább rámtört, ahogyan belépésekor már harsogott is, már viharzott is, politikai eseményekben szántva, már korbolt is.

— Mit ír? — kérdezte fölényesen, mivel neki már megjelent cikke francia lapban.
— Foujtitáról — feleltem ijedten, mert tudtam nem fog tetszeni.

— Maga Foujtitáról ír, amikor a parlamentben Scapini beszél? Tudja maga milyen viharok vannak a kamarában? ...

Nem tudtam, de nem is érdekelt. Barátom elrohant, tovább a politikában, én pedig ottmaradtam a manzard szobában, egy fehér papír felé hajolva, hogy Foujtitát boncolgassam egy erdélyi lap számára.

Foujita azóta elérte a neki járó magasságokat. Scapini és a parlamenti viharok hol vannak, az öt év távlatában, hány Scapini és hány viharok voltak azóta a parlamentben és politikában. Ezek már rég felejtve. Foujita azonban ittmaradt, képei nagyszerűségével, noha a kapitalizmus szolgálatában, de feltétlenül megerősítve a tényt, hogy míg életünket, politikát és hasonló gonoszságok kavargják, addig a művészet, minden viharokon át megmarad, hogy megerősítse, hogy szolgálja és kifejezze a kort.

★

Ez a nagyváradí vernisszázs, Leon Löwinger Sándor kiállítása azonban különbözött attól a másiktól, Párisban. Ott a vernisszázs előtt a szolgák tükrökre vicskolták a parkettát és a központi fűtéssel egyengetett temperaturában csakettek jelentek meg a megnyitón és kint a zsákokat tulajdonosait Packardok és Rolls-Royce-ok várták. A nagyváradí vernisszázsát más előzte meg, mások voltak az előkészületek.

Leon Löwinger Sándor hosszas rohanások után juthatott csak hozzá ahhoz a főutcai helyiséghez, amely hajdan egy szuster birodalma volt. Azért nagy nehezen, mert Váradon is, mint ahogy az általánosan szokás, ára van az üzletelisének és ennek a kifizetése körül már az első pillanatban nehézségek merültek fel. Azonban ez megoldódott. Löwinger végre bevonulhatott egy borzalmasan elhanyagolt és piszkos üzletelisébe, melynek még az a hátránya is megvolt, hogy a kályha kétségbeesett füstölt.

De ezen is segítettek nyomban és itt, egy kicsit megnyilvánult Várad, ahogy itt Löwinger Sándor mellé álltak, füstben és piszokban, elhagyottságban és elhanyagoltságban, ahogy mellé álltak és 24 óra alatt emberivé és kiállíthatóvá pofozták ezt a szennyes birodalmat. Talán nem fontos részletezni, hogy kik sepertek, hogy kik tapasztottak, hogy kik szegtek papírral be a falakat, hogy kik segítettek Löwinger Sándort ahhoz, hogy képei, amelyeknek bírálatára Várad már talán alig van jogosítva, végre falra kerülhessenek és bemutatkozzanak a nagyváradí közönség előtt.

A kiállítást dr. Turnovszky Sándor szelímes szavai és az új művészetről tartott előadása vezették be.

Ezután megnyílt a tárlat és bemutatkozott, illetőleg újra megjelent előttünk Leon Löwinger Sándor, az 1933-as festő, akinek képei leghivatottabban vallanak a jelen mellett.

Az egyes képek „Munkaidő”, „Vihar a kastély előtt”, „Művészszabadság”, „Alvók”, „Szimfónia”, „Pincér”. Mindegyik más és más, de mindegyik közös mondanivaló abban, ahogy Löwinger Sándornál, átélési folyamat a festészet, ahogy találkozik akar és találkozik is az építő akarral és kezét fog az alkotó osztállyal. Ahogy képeiben tudósítást ad az életéről, az élet lehetetlenségeiről, az alkotó és a kollektív munkáról. Löwinger Sándor tudja és érzi, hogy csak ezen a ponton

adhat randevut az embereknek és a megismerésnek s csak így találkozhat, mint festő az emberekkel.

Nyugodtan állíthatjuk, hogy Várad nem termelt még ki ilyen tehetséget és örömmel állapíthatjuk meg, hogy ma már a bukaresti illusztrált lapok egymással vetekedve hozzák Leon Löwinger Sándor rajzeit.

Tavasszal külföldi tanulmányutra indul, a tárlat anyagi sikerétől függ, hogy elindulhasson. Várad, hisszük, nem fogja elgáncsolni Leon Löwinger Sándor útját, mely feltétlenül Nyugatra tart.

Szerkesztői üzenetek

K. Stefan, Bukarest. A kért címért szíveskedjék közvetlenül kolozsvári munkatársunknak írni válaszbélyeges levélben. Címe a következő: Közműves Nagy Lajos, Kolozsvár, Újságíróklub.

H. I. Arad. Most is, mint mindig, minden egyes asszonyi testrésznek megvan a kultusza, de a láb szépségében való gyönyörködés a XX. században, hogy úgy mondjuk, egyenesen tömegbetegséggé lett. A középkorban s a galáns idők elején úgy mondták, hogy az „uri damának nincsen lába”. Nos, a jelen időben a női lábat egészen közkinccsé tették, valósággal demokratikus népörömmé, utcai látványossággá és a szalónélet pikantériájává, amelynek teljes kiélvezése mindenkinek módjában áll, anélkül, hogy akár a nézőnek, akár a bámulat tárgyának pirulnia kellene e néma flirt miatt. Nem új dolog. Retif de la Bretonne már a galáns korban egész regényt írt a női láb magasztalására. Weimari Anna hercegnő lábának aranymodelljét az urak

Segédmestert

textiliparhoz, kinek technikai és irodai gyakorlata, valamint speciális iskolai képzettsége van, alkalmaz nagyipari vállalat. Ajánlatok fizetési igény megjelöléssel Director Zuber-hez Bukarest, V. Calea 13. Septembrie 82—84 sz. alá küldendők.

Biri neni

szakácskönyve a legjobb s mégis a legolcsóbb. Ismét kapható mindenütt. Kemény kötésben 100— lej. Postán utánvétellel szállítja a Brassói Lapok Könyvosztálya.

AVILÁGIRODALOM ÚJ KLASSZIKUSAI

ANDRÉ MAUROIS

VII. EDWARD ÉS KORA

THOMAS MANN

JÁKOB

H. G. WELLS

MI LESZ HOLNAP

SINCLAIR LEWIS

EGY MODERN ASSZONY SZÍVE

KÖTVE 144 LEJ

Kapható a

Brassói Lapok
Könyvosztályában.

PODOABE POM

pentru efine

ASORTIMENT COLOSAL

LINDENBERG

JUCARII S.A.R.

SMÂRDAN 12

óraláncukon hordták, Friedrich Schlegel a maga egyetlen hitvallásul a szép lábak imádatát hirdette, a francia és spanyol nők lábát már a XVII. században egész Európa magasztalta, — ma már annyira közönségsé lett a keskeny láb, karcsu boka, gyengéden ívelt lábakra, hogy az unalmasságtól való féltünkben nem is merjük tovább emlegetni.

AZ ÉLELMES CHEVALIER

Nagy gázsija mellett Chevalier, a franciák dédelgetett sztárja nagy keresettségnek örvend az ipar köreiből is. Sűrűn fordulnak hozzá, hogy termékeit nevével ékesítve hozzassák forgalomba. Így legutóbb egy hollandiai cigarettagyáros 10 ezer frankot fizetett neki, hogy cigarettáit neve alatt hozhassa forgalomba. De ekkor közbelépett egy másik cigarettagyáros, aki ugyanilyen célra és már régebben még nagyobb összeget fizetett volt Chevaliernek. A bíróság dönti most el, hogy Chevalier kinek adta el voltaképp a nevét jogosan.

Minden könyvkereskedésben, minden újságelárusítónál kaphatók a

Brassói Lapok

könyvnaptárai.

NAGY REGELŐ NAPTAR Lei 25.—
CSALADI NAPTAR Lei 25.—

Népujság

KIS REGELŐ NAPTARA Lei 12.—
GAZDA NAPTARA Lei 12.—

ELEJEGYZÉSI NAPTAR Lei 20.—

Bukarestben naptáraink minden újságelárusító helyen kaphatók. Továbbá a BUKARESTI LAPOK kiadóhivatalában, Str. Sfntu Mina 9, COSMOPOLIS hírlapiroda, Calea Grivița 10, IG. HERTZ könyvkereskedésében, Calea Victoriei 5. szám alatt.

APRÓHIRDETÉSEK

Egy szó 4 lej, vastag betűkből 8 lej. Legkisebb hirdetés 10 szó. Allástkeresőknek, vagy ugyanazon szövegű hirdetés negyszeri feladásánál 25% engedmény. A hirdetési díjak előre fizetendők. Támpéldányt nem adunk.

Vétel-eladás

Jóforgalmu fűszerüzlet és koresma, áruval és berendezéssel azonnal átadó. Cím 14060. szám alatt a brassói kiadóban.

Ski jutányos áron kapható, Brassó, Közép-utca 2. 14120

RÁDIÓ

1934-es SUPER csak

Standard, Minerva, Orion, Berliner. Lumofon

Bemutató díjtalan.

BRAUN S.

rádió- és villanyfelszerelési vállalat

Brassó, Strada N. Titulescu (Tékénpiac) 7.

Női- és férfiszövegek

legjobb minőségben, legolcsóbb áron a

"POSTĂVARIE"

E. ROSENBERG

cégnél, Brassó, Virágsor 17. (Hirschert-utca sarok)

Műtermi fényképező- és nagytitűgépet megvételre keresek. Ajánlatot „Foto” jellegre Oradea, Rudolf Mosse hirdetőirodába. 14119

Finom női gyapjuharisnya 30 lej, Gross Ferenc harisnyagyárában, Brassó, Kapu-utca 38., udvarban. 14082

Lakás

Január 1-től napos szoba konyha kiadó. Brassó, Hátul sőkőbánya-u. 8. 14118

Szoba, konyha kiadó. Brassó, külváros, Grivița-u. 1. szám. 14121

Brassótól Váradig

Orsovától Szigetig.

Zsombolyától Gyergyóig.

terjed a hír, ha azt a

Brassói Lapokban

apróhirdetéseknél közli.

Üzletelhelyezés.

Üzletünk f. é. december 11 től nincs többé a Rózsaterén, hanem Regele Carol (Kapu-u.) 23 sz. alatt, amit ezennel t. vevőink tudomására hozunk

— Ferrara —

Priester & Schulz

Első különlegességi áruház épület- és bútortasolásban, szerszám-, festék-, rétegelt lemezforrás és mindennemű asztaloskelekek.

Brassó-Braşov.

Keresünk üzletünk közelében (Kapu, Szentjános, Weiss Mihály-utcában) áruraktárt.